

MARINEN

[no.6] 2004, årg. 1

FØLGER FORSVARET INN I FREMTIDEN

En stor dag for Forsvaret og kystnasjonen Norge da KNM Fridtjof Nansen ble døpt og sjøsatt.

FOTO: TORGEIR HAUGAARD, FMS

I Marinen er et informasjonsmagasin for alle avdelingene tilknyttet Marinen. I Marinen kommer med 11 utgaver i året og har et opplag på 10 000.

REDAKSJONSRAÐ:

Leder: Pia Width
Kysteskadren: Helge Flostrand
Kystvakten: Merete Sørensen
Sjøforsvarets skoler: Ole Jørgen Eikanger
Marinens hovedbase Haakonsværn: Karstein Storaas
Menige: Jan Peter Rostrup Haugen

REDAKSJON:

Ansvarlig redaktør:
Gunnar Vettejord 55 50 27 72 / 926 91 899
Redaktør:
Katrine Gramshaug 55 50 39 42 / 926 08 002
Journalist: Vidar Hope, Øyvind Breivik,
Torgeir Granly Ekeland og Lars Andre Flaten

Tips oss! Fristen er 10. i hver måned

ADRESSE

Kysteskadren informasjon og samfunnskontakt
K-33, 5886 BERGEN
Telefon: 55 50 39 42
E-post: redaksjonen@marinen.no

SATS OG LAYOUT:

Design og produksjon: Birgit C. Tarlebø, Oktan Basic.
Trykk: Scanner Grafisk

MARINEN

Marinen består av Kysteskadren, Kystvakten og skolene. Kysteskadren er Marinens operative styrke på sjø og land, mens Kystvakten er i fredstid statens primære myndighetsutøver på havet og Forsvarets viktigste virkemiddel for episodehåndtering i havområdene. Skolene i Marinen gir en helhetlig sjømilitær profesjonsutdanning slik at personalet skal være skikket og kompetent til å bruke og videreutvikle Forsvarets maritime kapasiteter. Norge har en svært lang kystlinje og kontrollerer et havområde som er nesten syv ganger så stort som vårt fastlandsareal. De maritime styrkene har en viktig nasjonal rolle i ansvaret med å overvåke og håndheve suverenitet i dette vidstrakte området. Samtidig fyller avdelingene i Marinen de internasjonale forpliktelsene gjennom deltakelse i Forsvarets innsatsstyrker.

ISSN 1503-9234

► **Generalinspektør i Sjøforsvaret**
Sjefen for Kysteskadren
Sjefen for Sjøforsvarets skoler
Sjefen for Kystvakten
Kommandør for sjøstridskreftene

Kontreadmiral Jan Eirik Finseth
Flaggkommandør Trond Grytting
Flaggkommandør Atle Karlsvik
Flaggkommandør Geir Osen
Kontreadmiral Arild Sandbekk

LEDER: DEN MARITIME TIDSKLEMMA

Generalinspektøren for Hæren har i flere avisinnlegg den siste tiden gitt uttrykk for at Hæren blir for liten. Det kan han ha rett i, men han er ikke den eneste generalinspektøren med denne typen utfordringer. Vi har tatt et valg i utviklingen av Forsvaret som har konsekvenser. Vi har valgt å satse på fartøyer, avdelinger og materiell med høy kvalitet. For Marinens del kommer dette blant annet til uttrykk gjennom fregattene og Skjold-klassen, gjennom de nye sjømålsmissilene og mineryddingssystemet Hugin. Moderne og høyteknologisk militært materiell er kostbart – veldig kostbart.

Konsekvensen er at antallet enheter går ned. Marinen blir veldig liten. Antall kampfartøyer er blitt redusert til en fjededel av hva vi hadde for kun få år siden. Dette er et bevisst valg som er solid forankret i flere stortingsvedtak. Jeg mener også det er et riktig valg. Vi må være i stand til å gjøre en jobb sammen med våre allierte, enten det er i hjemlige farvann eller i internasjonale operasjoner. Da må vi også henge med den teknologiske utviklingen i rimelig grad. Vi ser konturene av den nye Marinen – liten i antall enheter, men med meget høy kvalitet.

I tillegg til at Marinen blir mindre er vi pålagt å løse et økende antall oppgaver. Marinen har de siste årene løst flere internasjonale oppdrag enn noen gang tidligere. Vi har blant annet bidratt tilnærmet kontinuerlig med fregatter, ubåter og MTBer i Natos første og eneste artikkel 5-operasjon, Active Endeavour, siden 11. september 2001.

Marinens mange ulike oppdrag kan sorteres innfor tre områder. Det første er tilstedeværelse med troverdige kapasiteter i våre egne farvann og langs vår egen kyst. Dette er viktig for å unngå at det oppstår et vakuum i et av verdens mest ressursrike områder. Vi skal sikre nasjonens handlefrihet til å forvalte den rikdom i form av sjømat, petroleum og skipsfart som utgjør grunnlaget for velferdsstaten i uoverskuelig fremtid. Den andre hovedaktiviteten er å levere internasjonalt engasjement. Det er en grunnleggende nasjonal strategi å være en aktiv alliansepartner. Marinen deltar i operasjoner sammen med våre allierte for gi et bidrag til internasjonal stabilitet. Den tredje hovedaktiviteten er kompetansebygging. For å være i stand

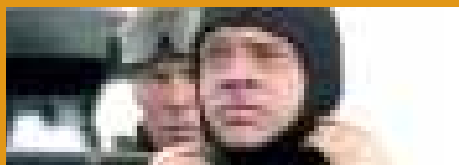
til å løse oppdrag på en troverdig måte må vi øve og trene våre enheter effektivt. Spesielt i en fase hvor vi innfører nye fartøyer vil mye av tiden gå med til kompetansebygging.

Den maritime tidsklemma oppstår når summen av forventningene til vår tilstedeværelse i egne farvann, antallet internasjonale oppdrag og behovet for kompetansebygging i en omstillingsfase er høyere enn hva som er mulig med det antall fartøyer vi har.

En annen måte å si dette på er at Marinen er mer relevant og etterspurt enn noen gang. Dette er en utfordring vi som er marineoffiserer setter pris på. Marinen vil fortsette å løse sine oppdrag hjemme som ute. Det er våre folkevalgte som bestemmer hvor statens maktmidler anvendes. Politikerne må imidlertid være oppmerksom på konsekvensene av en kraftig redusert marine. Dette fordrer trolig en grunnleggende debatt om hva som er Norges sikkerhetspolitiske interesser. Denne debatten oppfatter jeg at vi ikke har tatt i tilstrekkelig grad.

side 16-17 **STOR NATO-DELTAKEELSE:**
11. bidrag kom hjem

side 22-23 **FÅR NYE FARTØYER**
Indre kystvakt gleder seg

side 24-25 **I KRIG OG KJÆRLIGHET:**
Marineoffiserer på samlivskurs

Godt i gang som kommandofartøy

Etter en måned som kommandofartøy i den stående Nato-styrken MCM-FORNORTH er rutinene på plass og arbeidet godt i gang for KNM Vidar og styrkestaben med styrkesjef, kommandørkaptein Per Kartvedt i spissen.

- Styrken har siden vi forlot Bergen i slutten av mai gjennomført et intensivt øvelsesprogram. Fartøyer som allerede ved inntreden i styrken var mønstret og klarert for Nato-innsats skal nå holdes på et kontinuerlig høyt nivå. Samtidig skal styrken samkjøres som en integrert operativ enhet, forteller Kartvedt fra vestkysten av Skottland. Øvingsprogrammet har så langt vært variert og dekket hele spekteret av øvelser som man kjenner fra nasjonal øving og trening.

- Det som imidlertid gjør programmet spesielt er det kontinuerlig høye aktivitetsnivået og samtrening i et flernasjonalt styrkeforband, hvor alle enhetene holder en høy operativ standard. Dette gir en unik trenings- og læringseffekt, sier styrkesjefen. Natostyrken startet sin deltagelse i øvelse Joint Maritime Course (JMC) siste del av juni.

- Dette er en stor fellesøvelse i Nato med deltagelse fra land, luft og marinestyrker fra

12 nasjoner. Mer enn 50 fartøyer deltar i øvelsen, forteller Kartvedt.

Natoøvelsen er også definert som kvalifiseringsøvelse for maritime enheter som inngår i "Nato Response Force" (NRF). Dette gjelder både for MCMFORNORTH og Stanavforlant.

- Kvalifiseringen innebærer at spesiell oppmerksomhet rettes mot styrken, og gjør selvsagt også øvelsen til en utfordring for meg, avslutter styrkesjefen.

Kommandørkaptein Per Kartvedt er strålende fornøyd med styrkens innsats så langt.

Styrkesjef Per Kartveit har fått rutinene på plass etter en måned i MCMFORNORTH.

PÅ OPPDRAG NÅ

Kommandofartøyet KNM Vidar

har ledelsen i Natos minerydderstyrke, MCMFORNORTH, frem til mai 2005.

Styrkesjefen har med seg 8 offiserer, i tillegg tjenestegjør 50 på kommandofartøyet.

Også minejaktfartøyet KNM Hinnøy deltar i styrken. Fartøyet har et mannskap på 36. Norge seiler nå kontinuerlig i denne Nato-styrken.

Ubåten KNM Ula går i august ut i operasjon Active Endeavour. Oppdraget i Natos kamp mot terror varer frem til desember 2004.

KLIPP

- Vi har ingen grunn til å si i dag at det spanske verftet Izar ikke vil oppfylle kontrakten. Men det er helt klart usikkerhet i prosjektet. Hvis alt går galt, får vi prisoverskridelser.

Leder for fregattprosjektet Per Erik Gøransson til Aftenposten, 1. juni 2004 i forbindelse med dåp og sjøsetting av KNM Fridtjof Nansen.

- Dette er en fin dag for Sjøforsvaret. Dykkerskolen er viktig og vi har levd under kummerlige forhold i lang tid. Nå har vi gjort noe med det.

Generalinspektør Jan Eirik Finseth under gjenåpningen av Dykker- og froskemannskolen til Bergens Tidende, 8. juni 2004.

- Denne jobben blir et høydepunkt i karrieren, og en guttedrøm som går i oppfyllelse.

Per Kartvedt, overtar som sjef for Natos minerydderstyrke MCMFORNORTH, til Bergens Tidende 26. mai

- Ikke siden krigen har vi kunnet gi et samlet våpen medalje som det står slik respekt av. Dere gjorde en fenomenal jobb i Middelhavet. Dere har vist at den norske marinen ikke står tilbake for noen.

Kontreadmiral Arild Sandbekk til Bergensavisen 28. mai etter medaljeutdelingen til 21. MTB-skvadron for oppdraget i Gibraltar i 2003.

blir nye

Gastene i komfortabel parade

- Førsteintrykket er veldig bra, skryter avtroppende hovedtillitsvalgt for Haakonsværn, Glenn Solberg. Snart får alle som er inne til førstegangstjeneste ny paradeuniform og Solberg er en av de første som får prøve uniformen.

 Torgeir Ekeland
[tekeland@mil.no]

Designer Gerd Telnes har lagt vekt på at det skal være en lettere, mer moderne modell de vernepliktige skal smykkes med fra 1. januar 2005.

- Det er viktig at man ikke skal føle seg som enn sekk, sier hun og hjelper Solberg og påtroppende hovedtillitsvalgt for Haakonsværn, Nina Falck, å få uniformene på korrekt.

Mange endringer

Slipset er borte og paradegenseren har blitt mer figurnær, med glidelås i siden, gullknapper på ermene, og en borrelås som setter blåkragen bedre på plass. De største forandringene har imidlertid blåkant skjorten og paradeluen gjennomgått.

Blåkant skjorten har gått fra å være en stiv og posete t-skjorte med strykekant til å bli en behagelig og figurnær bomulls-t-skjorte med blå striper.

- Vi har gått i arkivet og sett på uniformer for marinegaster fra hundre år tilbake, samtidig som vi har tenkt på dagens snitt. På denne måten blir vi mer moderne, samtidig som vi holder fast på tradisjonene, forteller førstekonsulent Christopher Garman, som sammen med Sjøforsvarets uniformsutvalg har vært med på utviklingen av de nye uniformene.

Nina Falck og Glenn Solberg liker seg i den nye paradeuniformen.

God arbeidsfase

I arbeidsfasen har Sjøforsvarets uniformsutvalg med sjef, kommandørkaptein Arild Breistein, hatt et tett samarbeid med de menige, og lagt stor vekt på deres ønsker.

- Jeg er veldig fornøyd med både resultatet og samarbeidet med de menige, forteller han. Spesielt liker han endringene som er gjort med paradeluen.

Sjøtrøya har også godt under saksen og noen få utbedringer er blitt gjort, blant annet er den også gjort mer figurnær, som designeren så flott kalte det. Regnfrakken skal også utfases og erstattes av en regnbukse og regnjakke i et mer moderne design.

- Regnfrakken er upraktisk. Bare når det blåser litt løfter frakken seg og man blir våt på beina, kritiserer Garman og leverer over regnjakken til Solberg som får prøve.

- Den her er kjempestilig, og så er den veldig behagelig, skryter Solberg nok en gang. Denne får du ikke tilbake, Garman, gliser han.

Ungdommen i fokus

- Det viktigste er at de vernepliktige føler seg vel. Det er lagt stor vekt på komfort, identitet og bruksvennlighet, med personen i fokus, sier han og fortsetter, - den skal sitte pent og stabilt, uansett vær og vind. Derfor har vi satt på borrelås på kragen, slik at den ikke skal blåse opp i tide og utide.

Sjøforsvarets uniformsutvalg har sendt forslag og råd til generalinspektøren som nå har bestemt at nye menigantrekk skal innføres

fra 1. januar 2005. Etter utprøving har også generalinspektøren bestemt at det skal innføres nye arbeidsuniformer i et stoff av flammehemmende bomull i en helt ny modell av internasjonalt design, forklarer Garman.

- Personlig synes jeg dette er et skritt framover og at vi kan være tilfreds og stolte av disse nye uniformene, forteller Garman som også understreker viktigheten av å få en overgangsperiode som ivaretar økonomien.

Hell og lykke på alle hav!

El Ferrol, torsdag 3. juni 2004

Kl 17.00: Nærmere 2000 nordmenn og spanjoler har omringet det spanske verftsområdet i El Ferrol for å se vårens store begivenhet på nært hold. Om få minutter skal Forsvarets største investeringsprosjekt etter krigen nå en stor milepæl ved å døpe og sjøsette KNM Fridtjof Nansen.

Kl 17.14: En bunadskledd forsvarsminister og gudmor Kristin Krohn Devold sender champagneflasken i skroget på den nybygde fregatten. Edle dråper spruter over skutesiden. Det spanske marinekorpset spiller opp, og fartøyet suser i stor fart mot sitt rette element etterfulgt av høylytte jubelrop og applaus. KNM Fridtjof Nansen flyter i havna for aller første gang.

Kl 17.17: De skuelystne har bare fått nyte synet av den nye fregatten i få minutter før F 311, den kommende KNM Roald Amundsens, første blokk blir heist over til beddingen. Et nytt steg mot en ny og moderne marine er passert og verftsarbeiderne og forsvarspersonellet kan begi seg ut i feiringen.

Et stort skritt inn i fremtiden

EL FERROL: - Det var helt utrolig å se. Jeg hadde en stor klump i halsen. Det var rett og slett et vakkert syn, sa en strålende fornøyd skipssjef Halvard Flesland etter at dåpen og sjøsettingen av Marinens store stolthet var gjennomført.

 Vidar Hope
[vhope@mil.no]

Til høsten er det to år siden kommandørkaptein Flesland fikk den gledelige nyheten om at han var valgt som første skipssjef på Fridtjof Nansen-klassen. Den gang var det ni konkurrenter som kjempet om sjefsstillingen, men med Fleslands lange erfaringer fra operativ tjeneste ble han den tyngste søkeren. Bergensereren var selvsagt til stede i El Ferrol på den store dåpsdagen. Uken før hadde han seilt sydover til den spanske industribyen med KNM Horten hvor kadrebesetningen til KNM Fridtjof Nansen har vært etablert siden august i fjor.

Fikk omvisning på innsiden

Det var ikke tvil om hva publikumsmassen syntes om Forsvarets nye superfregatter. - Den er jo utrolig vakker, gjentar skipssjefen som sammen med besetningen fikk ta turen om bord i fartøyet. - Nå er fregatten slik den kommer til å se ut på utsiden. Seksti prosent er unnagjort. Men fremdeles er det mye rot og støv på innsiden. Likevel så det overraskende bra ut. Vi kan se konturene av en god arbeidsplass, forteller skipssjefen som sist besøkte verftet i februar. Da var det flere blokker som ikke var kommet på plass.

Skipssjef Halvard Flesland sammen med kona Diane Smith Flesland under dåpen.

Flesland har med seg kvartermester Stian Sandvik fra Måløy i staben sin. Det var tilfeldighetene som gjorde at han kom inn i kadrestaben. I dag er 20-åringen det foreløpig yngste befalet i staben. Det er ikke tvil om at

Stian Sandvik er en av få utvalgte som får tjenestegjøre på den første nye fregatten.

han gleder seg til å jobbe på ny arbeidsplass. - Jeg kom fra tjeneste som troppsbefal på rekruttskolen og ønsket å seile på fregatt av Oslo-klassen. Grunnen til at jeg fikk denne superjobben var fordi jeg har fagbrev i serviceelektronikk, sier han. I vår har kvartermesteren deltatt på en rekke kurs og nå er han en integrert del av den våpentekniske avdelingen om bord. - Kadrestaben er blitt en svært samkjørt

gjeng. Selv om vi i våpenteknisk avdeling har vært litt splittet grunnet kurs i utlandet, fremstår vi som en enhetlig besetning, forteller han. Utpå høsten skal også han utenlands for å kurses. - Vi skal til Frankrike for å delta på fabrikkkurs, og over nyttår blir det tre måneder med kurs på Kongsberg, forklarer Sandvik.

Følelsesladd seremoni

Sjefen for Overflateflotiljen var også i Spania da dåpen og sjøsettingen skulle markeres. For kommandør Hans Christian Helseth var dette en svært stor dag.

- Dette er den første sjøsettingen jeg har vært med på, men jeg hadde ikke trodd at det skulle bli så følelsesladd. Jeg hadde en stor klump i halsen, sier han. - Men det jeg i grunnen tenkte mest på var alt arbeidet som så mange personer har lagt ned for å få dette til. Dåpen var i det hele tatt en viktig og fremfor alt synlig milepæl.

Dessuten er fartøyet noe av det vakreste jeg har sett, legger han til.

En rørt Kristin Krohn Devold hadde sitt tredje gudmoroppdrag som forsvarsminister. At Forsvaret trenger Fridtjof Nansen-klassen er hun ikke i tvil om.

- Jeg har døpt KV Svalbard og et heimevernsfartøy tidligere, men det var svært hyggelig å få dette oppdraget, og jeg er svært fornøyd med at vi endelig er kommet så langt i prosjektet, sier hun.

- Det er spesielt hyggelig at forsvarsministeren var gudmor. Hun er en

utmerket representant for det maritime Norge, og dermed også fregattene, mener Helseth.

Travel fregattbesetning

Totalt skal den 134 meter lange fregatten ha en besetning på 122 personer. I dag består kadrestaben av 25 befal og matroser, til høsten kommer 10 nye befal og 25 nye matroser. Til neste år vil besetningen bli tilført de siste av befalsbesetningen, vervede, lærlinger og vernepliktige.

Til nå har kadrestaben brukt KNM Horten til sikkerhetsoppøving og som kontor-fasiliteter. Og programmet har vært fullt.

- Det neste året ser jeg ikke en ledig uke. Vi skal gjennomføre et omfattende opplæringsprogram. Vi skal også utvikle prosedyrer og rutiner samt annen klargjøring som skal til for at vi kan seile fartøyet like etter kommandoheis. Vi har mange spennende oppgaver foran oss og mye hardt arbeid for å gjøre dette hodt nok.

Det som er viktig er at vi har stor grad av frihet til å kunne gjennomføre oppdraget, sier skipssjef Flesland.

Kadrestaben skal sette standarden for de neste besetningene til Fridtjof Nansen-klassen. Det vil medføre at de neste fregattbesetningene krever mindre tid til å bli operative. Med dette ligger det mye ansvar hos Flesland og hans mannskap.

- Sjansen for å lykkes er relativt stor når vi har så mange flinke folk med oss, sier kommandørkapteinen.

Den neste store milepælen i fregattprosjektet blir dåp og sjøsetting av KNM Roald Amundsen til neste sommer. På høsten samme år er det duket for kommandoheis på KNM Fridtjof Nansen, og i dag jobbes det også med de første modulene til tredje fregatt, KNM Otto Sverdrup.

- Nå må vi sørge for bemanningen på fartøyene. I dag er den første besetningen så godt som fullt opp, og to år før kommandoheisen har den andre fregatten i rekken en kadrestab på seks personer. Vi ligger godt an i henhold til planen, slår Helseth fast.

Hans Christian Helseth hadde ikke trodd at det skulle bli så følelsesladd.

FAKTA NYE FREGATTER

- Innen 2010 får Norge fem nye fregatter, hver med en besetning på 120 personer.
- Totalprosjektet, inkludert helikopter, missiler, bygg og anlegg, med mer har en kostnad på ca 21 milliarder kroner og er det største investeringsprosjektet i Forsvaret etter annen verdenskrig.
- Kontrakten med spanske Izar (tidligere Empresa Nacional Bazán) ble signert i juni 2000, og første blokk på første fregatt kom på plass 9. april 2003.
- Hvert fartøy er 134 meter langt og 16,8 meter bredt. Fullt lastet har de et deplasement på 5300 tonn, mens toppfarten på fregattene er mer enn 26 knop.
- Fregattene er bygget til å være svært robuste for havgående operasjoner og har gode kamp- og informasjonssystemer. De er multirollefartøyer som kan bekjempe trusler både fra luften, på overflate og under vann.
- Fartøyene vil operere et organisk helikopter, NH-90, for krigføring mot ubåter og overflatefartøy og ha en helikopteravdeling på ni personer integrert i besetningen.
- De fem fregattene av Fridtjof Nansen-klassen har fått navn etter store norske oppdagere:
  - Fridtjof Nansen
  - Roald Amundsen
  - Otto Sverdrup
  - Helge Ingstad
  - Thor Heyerdahl

FOTO: TORGEIR HAUGAARD, FMS

FOTO: TORGEIR HAUGAARD, FMS

FOTO: VIDAR HOPE

Marinen utdanner redningsmenn

Når Fridtjof Nansen-klassen blir fasett inn vil Marinen ha eget personell også om bord i NH-90helikoptrene i tillegg til Luftforsvarets personell. For første gang gjennomfører marineoffiserer akuttmedisinsk- og redningsteknisk utdanning.

 Vidar Hope
[vhope@amil.no]

Like før sommerferien var fire kadetter på seleksjon og opptaksuke ved Nutec i Bergen for å blant annet lære evakueringsmetoder fra helikopter. Kapteinløytnant Michelle Williams Hovda i Overflateflotiljen er prosjektansvarlig for redningsmennene. - Jeg er imponert over elevenes innsats. De har gjort en svært god jobb til nå. Og ved å vise stort pågangsmot og motivasjon har de også imponert instruktørene ved Nutec, forteller hun.

To på hver fregatt

Men de unge offiserene blir mer enn redningsmenn på de nye fregattene. - De skal også tjenestegjøre som navigasjonsassistenter. Vi rekrutterer fra operativ marinelinje på Sjøkrigsskolen, forteller Williams Hovda og legger til at det vil være to redningsmenn på hver fregattbesetning.

Major Bjørn Inge Tolleshaug er prosesskoordinator for luft og sjø i Kysteskadren. Han fikk inn syv søknader til kurset. Med de fire kandidatene som er inne nå vil Marinen dekke to fregatter. - Vårt kortsiktige mål er å utdanne tre til fire redningsmenn per år, sier han.

Samarbeider godt

Fenrik Lene Beate Dømbe er eneste kvinnelige deltaker på kurset. Hun går sitt andre år på Sjøkrigsskolen og ser frem til fregattjeneste. - Jeg har faktisk ikke seilt før, men jeg synes at dette er en utrolig spennende kombinasjon. Det er moro å være med på et nytt konsept og jeg har stor interesse for faget. Men det har vært tungt, sier hun.

Samarbeidet blomstrer mellom Marinen og Luftforsvaret i helikopterintegreringsprosessen. Dette er Williams Hovda svært fornøyd med.

- Vi føler at vi har bygget gode relasjoner til det ledende redningsmiljøet i Bergen og landet for øvrig. Samarbeidet med 330- og 337-skvadron er svært bra, sier hun. Totalt vil helikopterbesetningene ha fem personer.

Michelle Williams Hovda er prosjektansvarlig for redningsmennene.

Fra venstre: Anders Fiskerstrand, Fredrik Vik, Lene Beate Dømbe og Håvard Svenning.

FOTO: VIDAR HOPE

Gjør befalsopptaket mer rettferdig

HORTEN: Befalsskolen i Horten forkorter aspirantperioden med tre uker. Ved hjelp av styrt kaos skal Marinen få en bedre og mer rettferdig seleksjon på befalet. Spesielt vil nyordningen gjøre det likere mellom guttene og jentene som er inne til opptak.

 Lars Andre Flaten
[flaten@mil.no]

Det nye opplegget vil bli kortere og skal kun konsentrere seg om seleksjon av elevene.

- Tidligere bestod aspirantperioden av en del utdanning, men det skal vi nå gå bort fra. Det er ikke noe poeng å bruke masse tid og ressurser på å utdanne alle elevene, når kun et fåtall av dem blir igjen. Det er langt viktigere å fokusere på riktig seleksjon, så vi får rett mann på rett plass, sier Steinar Lodve Gyltnes og Rino Bandlitz Johansen, to av arkitektene bak omleggingen.

Ser etter gode holdninger

Aspirantperioden er fra tidligere delt opp i to. Den første delen er bare på noen dager, og inneholder legesjekk, fysiske tester og intervju med offiser. Etterpå kommer seleksjonsperioden. Der vektlegges det hvordan elevene klarer seg på egenhånd og hvordan de samarbeider med andre. - Vi skaper en styrt form for kaos som aspirantene settes i for å se hvordan de takler situasjonen, og vi trekker oss tilbake og observerer og vurderer, forteller de to. Øvelsene kommer til å være preget av selvstendighet. Alt fra det å skaffe mat til å opprette operasjonsleirer må elevene ordne selv.

Til sammen vil den nye aspirantperioden vare i overkant av to uker. Under hele denne tiden vil veiledere følge elevene på nært hold. Det er viktig for dem å bli kjent med elevene, for det er helt bestemte egenskaper de ser etter. - Holdninger er det aller viktigste. Det er prioritert nummer en. I tillegg ser vi etter typiske lederegenskaper, som evne til å håndtere usikkerhet og å ta selvstendige beslutninger.

Mer rettferdig for jentene

Tradisjonelle militære disipliner skal ikke vektlegges i like stor grad. Gyltnes og Johansen mener det både er relevant og rettferdig.

- Du må kunne mer enn "sluttet orden" og våpenteknikk for å være en god leder, sier de. Den nye ordningen vil derfor spesielt være mer rettferdig for jentenes del, som oftere ikke har slike erfaringer før de kommer til opptak. De to understreker at nyordningen ikke vil favorisere jentene, men det vil gi dem likere grunnlag.

Omleggingen gir også en økonomisk gevinst, men det har ikke vært drivkraften i endringene som har skjedd i aspirantperioden.

- Målet er å gjøre det enklere å sile ut personer som ikke egner seg som befal, fastslår offiserene. De reduserte utgiftene blir da mer som en bonus å regne.

- Har store forventninger

Sjefen for Befalsskolen i Horten, kommandørkaptein Per Skjeggstad, har store forventninger til prosjektet. Han bemerker at det ikke er et tiltak fra øverste hold, men en ide klekket ut av befalsskolens offiserer.

- Dette har vært et skikkelig lagarbeid, berømmer han. Det blir veldig spennende å se hvordan det blir i praksis. Jeg har store forventninger og tror de vil innfries.

- Riktig seleksjon er viktig for å få rett person på rett plass, sier Steinar Lodve Gyltnes (t.h.) og Rino Bandlitz Johansen, to av arkitektene bak omleggingen av opptaket på befalsskolen.

FOTO: LARS ANDRE FLATEN

FAKTA BEFALSSKOLEN

Befalsskolen starter sitt opptak i slutten av juli. Kandidater til gjennomgående linjer innen Operativ marine, Skipsteknikk og Elektronikk og våpen vil bli kalt inn 21. juli. Jenter som skal inn til toårige linje til opptak blir kalt inn til 23. juli, mens øvrige linjer og UBSHV blir kalt inn 25. juli. Over 1200 ungdommer har søkt utdanning i Marinen for neste skoleår. Når seleksjonsperioden skal befalsskolen stå igjen med 106 kommende befal.

Markerte D-dagen:

Kamerater i krig og fred

NORMANDIE: 140 norske krigsveteraner møttes igjen første helgen i juni for å markere 60-års markeringen av D-dagen.

- Samholdet oss i mellom er unikt, selv etter så mange år, sa Hakon Lunde, formann i Marinens Krigsveteranforening, da de norske veteranene fikk sitt minnesmerke, "Orlogsgasten" i Normandie.

 Tekst: Gro Anita Furrevik
Foto: Torgeir Haugaard, FMS

De som deltok i krigen deler et spesielt skjebnefellesskap, som Hakon Lunde snakket om i sin tale. Den 7. juni 1944 oppholdt norske soldater og offiserer seg på mange ulike steder, men én ting hadde de felles: De kjempet alle for frigjøringen av Europa. Veteranene har nå nådd en høy alder og hadde en viktig oppgave i forbindelse med 60-års markeringen – de er levende vitnesbyrd om det som faktisk skjedde i krigens siste og avgjørende slag.

- Må ikke glemme

Jubileet for de alliertes landgang i 1944 ble minnet ved en rekke internasjonale arrangementer i Normandie 4. til 7. juni. En felles fransk-norsk krans ble lagt ned ved det norske monumentet i landsbyen Villons-les-Buissons, som ble reist av kong Olav for tjueto år siden til minne om nordmenn som falt i Normandie.

- En stor takk til det nordmenn forsaket for at min generasjon kan leve i fred, sa ordfører Yves Régnier.

Kong Harald nevnte i sin tale at forsakelser ble gjort både på norsk og fransk side.

- Uten deres ukuelige vilje og innsats ville vi ikke vunnet freden, sa kong Harald, og understreket hvor viktig det er å fortsette å huske.

- Nasjoner som glemmer historien, står svakt rustet til å møte fremtidens utfordringer, sa kongen.

Også statsminister Kjell Magne Bondevik, forsvarsminister Kristin Krohn Devold og forsvarssjef Sigurd Frisvold æret de falne med sin tilstedeværelse.

Hedret med æreslegionen

Selve D-dagen 6. juni ble markert med et storlått arrangement der 19 stats- og regjeringssjefer var blant gjestene. Et fulltallig publikum hyllet et hundretall veteraner fra de 14 allierte nasjonene med jubelrop og stående applaus. Presidentene George Bush

og Vladimir Putin, dronning Elizabeth og kong Harald var noen av de 6000 tilskuerne som overvar at Gunnar Knudsen (83) fra Larvik ble utnevnt til ridder av æreslegionen.

- Dette var nok det største øyeblikket i mitt liv. Medaljen mottar jeg på vegne av hele Norge, sa krigsveteranen Knudsen etter at Frankrikes president Jacques Chirac hadde overrakt ham medaljen.

I alt 14 veteraner fikk æreslegionen av Chirac, en fra hver av de allierte nasjonene som var representert. Gunnar Knudsen fikk utmerkelsen for sin innsats om bord på forsyningskipet Skarv i krigsårene, og spesielt ved landgangen i Normandie. Knudsen opplevde dramatiske døgn i forbindelse med det som ble kalt Operasjon Overlord. Blant annet måtte han hjelpe til med å ta hånd om lemlestedede og drepte soldater inne på stranden, og Skarv ble hver natt angrepet av tyske fly.

- Det var tøft. Frykten var mange ganger sterk og hjemme hadde jeg kone og en liten datter som ventet, forteller Knudsen.

Ytterligere syv veteraner blir hedret med medalje ved et arrangement i forbindelse med at de norske veteranene fikk sitt minnesmerke i den franske landsbyen Hermanville-sur-Mer. Kong Harald avduket statuen "Orlogsgasten" og overrakte samtidig den franske æreslegionen til Lars Arholm,

ADMIRAL OG MENIG: Hans Sigurd Skjong og Leif Solbakken tjenestegjorde begge i den norske Marinen under krigen, Skjong ble senere admiral og generalinspektør. I Normandie bodde de på samme lugar og utvekslet krigsminner.

HEDRET AV PRESIDENTEN: Veteran Gunnar Knudsen fikk æreslegionen av selveste Jacques Chirac for sin krigsinnsats.

Anders Ø. Standnes, Johannes Helland, Antoni Lunder, Bertel Bjørvik, Enevold Falsen Schrøder og Ragnvald Myhre.

Givende gjensyn

Mange av de 140 krigsveteranene som Forsvaret hadde invitert til markering av landgangen i Normandie, trosset sviktende førlighet og helse for å delta. Men de syntes det var verdt det.

- Det er givende å få treffe gamle kompiser som også opplevde krigen, forteller Leif Solbakken. Med sine 78 år er han en av de yngste veteranene. De fleste er over 80 år, eldstemann nærmere 100. 60-års-jubileet ble spesielt på mer enn én måte, på grunn av helsen og høy alder er dette nemlig siste gang de fleste av veteranene kan delta.

Programmet i Normandie var tett og medførte en del busskjøring og lange dager i solsteken for deltakerne, men det tok de med godt humør.

- Det er utvilsomt bedre å være her nå enn for 60 år siden, uttalte Hans Sigurd Skjong, humørfylt 90-åring og tidligere Generalinspektør for Sjøforsvaret. Han husker

D-dagen i 1944 nesten som om det skulle vært i går. Den gang var han løytnant og nestkommanderende om bord på jageren Glaisdale, hvor besetningen noen uker før

"ORLOGSGASTEN": De norske veteranene fikk sitt minnesmerke i den franske landsbyen Hermanville-sur-Mer, en statue av kunstneren Per Palle Storm.

hadde blitt informert om de alliertes planer om å gå i land i Normandie. For å ivareta sikkerheten rundt de militære planene, måtte Skjong og de andre holde seg om bord frem til Operasjon Overlord, eller Operasjon Neptune - som den sjømilitære

delen ble kalt - kunne iverksettes.

Da landgangen var i gang, deltok Glaisdale i eskorte- og bombarderingsoppdrag. Vel to uker senere gikk jageren på en mine, heldigvis uten at noen blant besetningen ble drept.

- Brant uniformen

Samtidig tjenestegjorde menig Leif Solbakken fra Oslo om bord på jageren Arendal. Fartøyet deltok ikke i selve landgangen, men tok etter hvert i mot mange av besetningsmedlemmene fra jageren Svenner - det første allierte skipet som gikk tapt under invasjonen i Normandie, da det ble truffet av en tysk torpedo.

- Etter krigen brant jeg uniformen og alt annet utstyr som kunne minne meg om krigen, jeg ville helst glemme. Først senere kom behovet for å snakke om krigsopplevelsene igjen, forteller Solbakken. Han har vært med i Marinens krigsveteranforening siden oppstarten i 1975 og har deltatt på flere en rekke samlinger og markeringer for krigsveteraner, både i inn- og utland.

- Det er rart å tenke på hvordan skjebnen avgjorde hvem som falt og hvem som fikk overleve krigen, sier Solbakken.

VETERANER MARSJERTE: 140 spesielt inviterte norske krigsveteraner deltok på den storstilte seremonien til ære for de 156 000 allierte som gikk i land i Normandie 6. juni 1944.

Vil øve mer sammen med sivil skipsfart

Marinen er fokusert på å bekjempe trusler, men lite opptatt av hvordan transportåren til havs skal opprettholdes mens en eventuell konflikt pågår. Dersom sivil skipsfart stopper opp over lang tid, vil det føre til mangel på viktige varer og få store økonomiske konsekvenser.

 Katrine Gramshaug
[kgramshaug@mil.no]

Kommandørkaptein Jørund Kyrkjeide, leder for Naval Co-operation And Guidance for Shipping (NCAGS), mener det er feil å fokusere så ensrettet på å bekjempe en potensiell trussel som Marinen gjør, uten samtidig å tenke på hvordan sivile skip skal kunne seile trygt gjennom operasjonsområdet i en krisesituasjon. For at sjøfartsnasjonen Norge skal kunne takle en usikkerhet langs den maritime transport-åren, enten det er utenfor vår egen kyst eller i andre havområdene hvor norske skip seiler, mener han det er helt essensielt at NCAGS også blir tatt mer med i de maritime øvelsene.

Konflikt over tid

- Med dagens trusselbilde er det trolig at en krisesituasjon vil gå over lang tid. Da nytter det ikke bare å tenke på hvordan trusselen skal bekjempes, men man må også se på hvordan transportåren til havs tryggest mulig kan holdes åpen også ved krise og krig. I korthet er det hovedoppgavene til Naval Co-operation And Guidance for Shipping, sier Kyrkjeide.

- Dersom scenarioet som ble øvet under øvelse Blue Game, med fokus på sivil skipsfart og trusselen mot den, hadde vært en reell situasjon ville det blitt en opphopning av handelsfartøyer, forteller Kyrkjeide.

Sivil skipsfart er verdens viktigste transportåre. Han påpeker at Norge er en øy i denne sammenheng hvor om lag 80 prosent av vår eksport og import går på kjøll. Industrien arbeider i dag etter "just in time"-prinsippet og har ikke lenger

store lagre og er derfor svært sårbare om den maritime transporten skulle stoppe opp. Også militære operasjoner er avhengig av å kunne transportere store mengder materiell på både sivil og militær kjørl.

- Samarbeidet mellom Marinen og sivil skipsfart vil være et viktig bidrag til å holde forsyningslinjene åpne og å hindre interferens mellom sjømilitær og sivil-maritim aktivitet. Kunnskap om hverandre er nøkkelen til et effektivt samarbeide, sier Kyrkjeeide.

Gripbar kapasitet

Naval Co-operation And Guidance for Shipping er et lite fagfelt i den norske Marinen. Det er også et nytt fagfelt i Nato, og ble formelt godkjent høsten 2003.

- NCAGS har de siste årene fått positiv støtte fra ledelsen i Marinen og er nå i ferd med å bli en fleksibel, deployerbar og gripbar tjeneste som skipsfartsnasjonen Norge kan bidra med så vel nasjonalt som internasjonalt, mener Kyrkjeeide.

Den norske marinen har fire NCAGS-tilsatte, tre er i styrkeproduksjonen ved lagt inn Sjøforsvarets skoler på KNM Tordenskjold og en operativ stilling er underlagt kommandøren for Sjøstridskreftene, ved Fellesoperativt hovedkvarter. I løpet av sommeren kommer en mobil kommando-container som skal kunne brukes både i Norge og deployeres til internasjonale operasjoner. Dette er materiell som flere av våre allierte er svært interesserte i og som de ønsker å se nærmere på. Containeren vil gjøre Norge til en pilot-nasjon og kan raskt etablere seg med en NCAGS-celle i en sivil havn.

Bemanningen ved krise eller krig kan telle opp til 154 mobiliserte reserveoffiserer.

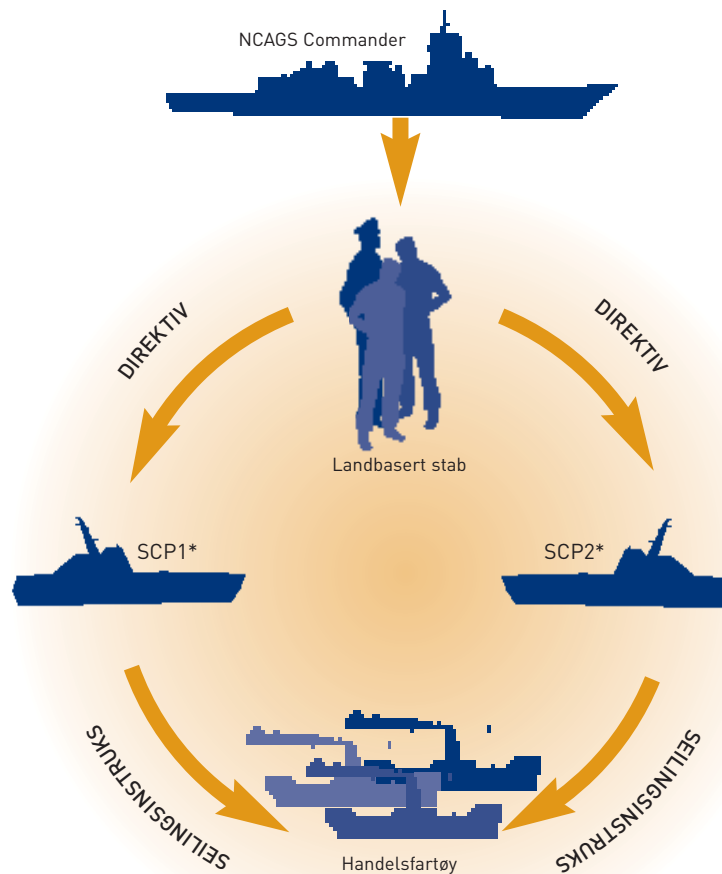
I dag er to tredjedeler av dette fylt opp med tidligere marineoffiserer. – Det vi mangler for å ha tjenesten robust nok til å møte en reell krise er å rekruttere de siste 50, samt å gi mobiliseringsbefal nødvendig kompetanse, samt delta i øvelser sammen med resten av Marinen.

Med i Active Endeavour

I Nato blir NCAGS etterspurt i større og større grad, blant annet i forbindelse med opprettelsen av Nato Responce Forces (NRF). I kjølvannet av terroraksjonene 11. september 2001 er man blitt bevisst muligheten for at terrorister skal kunne benytte handelsskip som våpenplattform. Det er derfor blitt økt fokus på å holde oversikten over skipstrafikken i utsatte områder, for å lokalisere mistenkelige skip og om mulig hindre terror-anslag. Norsk NCAGS-personell har i fem perioder bemannet Nato Shipping Centre i Northwood i forbindelse med Operasjon Active Endeavour, Natos bidrag i kampen mot terror, iverksatt i oktober 2001.

- Innen 2006 skal vi ha 20 av i alt 154 NCAGS-befal på kontrakt, som en del av Forsvarets innsatsstyrke, sjø, klare til å delta i internasjonale operasjoner på kort varsel. Full effekt av NCAGS kan bare oppnås ved at konseptet øves og blir et naturlig verktøy å benytte for sjømilitære sjefer, når operasjoner berører sivil skipsfart, påpeker Kyrkjeeide.

NCAGS - organisasjon

*SCP = Shipping punkt (Shipping Co-operation Point)

FAKTA NCAGS

Naval Co-operation And Guidance for Shipping (NCAGS) er en fleksibel organisasjon som kan settes opp på mange måter, alt etter hvordan en situasjon utvikler seg. Grafikken viser en tenkt organisering av NCAGS i en gitt operasjon. Funksjonen som leder for NCAGS, "NCAGS Commander", er tildelt den sjømilitære sjefen som befinner seg om bord i flaggskipet sammen med en til to NCAGS-eksperter. På grunn av plassmangel er staben deployert i et landbasert hovedkvarter. Det er den sjømilitære sjefen som gir ut retningslinjer for hvordan han ønsker å bruke NCAGS-støtten i den pågående militære operasjonen. Basert på mottatte retningslinjer sender landbasert stab ut nødvendige oppdrag og direktiv til underlagte enheter som er direkte i kontakt med handelsskipene. Dette kan være muftifunksjonelle shipping-samarbeidspunkt, "Shipping Co-operation Point" (SCP) eller mindre enheter, "NCAGS units". Disse etableres om bord i fartøyer eller i havner. SCPene utarbeider seilingsinstruks, brifer opp ledelsen om bord i handelsskip og bidrar om nødvendig med liaisonoffiserer (NCAGS LO) på sivile skip. NCAGS-enhetene er mindre enheter på to til tre personer som har som hovedoppgave å følge med i skipsaktiviteten i tildelt havn.

Hovedoppgaven til Naval Co-operation And Guidance for Shipping er å bidra til å ivareta sikkerheten til sivil skipsfart. NCAGS skal i hovedsak støtte sjømilitær sjef i gjennomføringen av operasjoner sammen med, eller i nærheten av sivil skipsfart slik at den kan operere mest mulig som normalt. Tett samarbeid med sjømilitære myndigheter, skipsfartsnæringen er i tillegg til nær en desentralisert organisasjon med nær kontakt med handelsskipene viktige for NCAGS. Naval Co-operation And Guidance for Shipping er en fleksibel organisasjon som kan endre seg ettersom konflikten eskaleres.

Jakter på udetonerte sjøminer

ESTLAND/TOILA:
Minedykkerkommandoen
og KNM Måløy har vært på
oppdrag i Estland for å
rydde sjøminer. Der gikk de inn
i en internasjonal styrke
for mineryddingsoperasjonen
og ryddet fiskefelt fri
for miner fra første og
andre verdenskrig.

 Karl Hans Braut
Forsvarets mediesenter

Etter tre timers biltur fra hovedstaden Tallinn i Estland kommer man til Toila, ikke langt fra den russiske grensen. Der har 20 personer fra Minedykkerkommandoen (MDK) etablert leir sammen med franske, svenske og estiske dykkere. Rundt leiren holder 40 personer fra den estiske hæren vakt med skarp ammunisjon i våpnene. Alle er samlet til operasjonen Mine Clearing Operation Estonia 2004 (MCOPEST 04) for å klarere den estiske sjøbunnen for sjøminer. Minene er både russiske og tyske.

Sjekker det mistenkelige

I 45 knop bærer det fra land sammen med Minedykkerkommandoen for å undersøke

posisjoner som har virket mistenkelige på sonar. Alle punktene som skal undersøkes har man fått GPS-posisjonene til. Denne gang er det den svenske båten Skaftø som har gått minejakt med sonar og gitt dem posisjonene.

- Hundre meter igjen, sier minedykkeren som står med GPS-en. Båten begynner å kjøre roligere. To minedykkere er i gang med å gjøre klar blylodd, tau og bøye som skal kastes over bord for å markere stedet for dykkeren som skal undersøke. Blylodd med tilbehør blir kastet over rekka på båten i det ordren "drop" høres. Denne gangen var slippet akkurat på posisjonen som ble gitt fra Skaftø.

FOTO: KARL HANS BRAUT

FOTO: KARL HANS BRAUT

Fenrik Frank Hove er allerede i tørrdrakten. Han får på seg et såkalt "halvlukket dykkerutstyr" som ikke har magnetisme som kan føre til at enkelte eksplosiver går av. Hove får beskjed om at utstyret er i orden og han kan komme seg i vannet. Femten minutter går før han er oppe ved overflaten igjen og blir plukket opp. "Mineanker", lyder det så vidt gjennom dykkermasken til Hove. Denne gangen var det et mineanker som var satt på hodet.

- Vi har funnet noen miner, sier Hove. Fenriken med syv års erfaring forklarer at man aldri vet tilstanden til sjøminene før man går ned. Det er risikabelt med dykking, men MDK tar alle sikkerhetsreglene svært alvorlig når de dykker. Hove synes det er positivt å kunne være med å rydde opp. Han har bistått med lignende oppdrag i land som Afghanistan, Irak, Tyskland og Danmark.

- Dette er veldig god trening for de prosedyrene man ville brukt hjemme, slår Hove fast.

KNM Måløy er med

Bak horisonten, ut fra Toila, kommer KNM Måløy som også deltar i operasjonen. Mannskapet er i hektisk aktivitet med oppdraget de har fått. Det er også de ubemannede undervannsfarkostene som stadig er ute for å lete etter mistenkelige gjenstander som er

registrert på sonar. KNM Måløy har også minedykkere om bord. Undervannsfarkostene har hver sin bombe på 25 kg til å sprengte miner. I operasjonsrommet på fartøyet har kapteinløytnant Kenneth Lyssan og utskreven menig Martin Vigeland fra Arendal sitt tilhold. Vigeland holder styr på sonaren og havbunnen. Lyssan styrer undervannsfarkostene fra kontrollpanelet.

Martin Vigeland roper "ekko" ut i operasjonsrommet. Fra vakt sjef Øystein Aasbø hører man "ordren anvis", etter en liten pause kommer frys og mål. Vigeland begynner å trykke på knappene og etter en liten stund svarer han at gjenstanden er 160 cm x 100 cm med sidelommer. At en gjenstand har sidelommer betyr at den reflekterer sonarbelysningen på en måte som gjør at den kan være metallisk. Etter litt leting finner man en gjenstand på bunnen som er i rette størrelsen med "sidelommer" samt "nisselue" som tyder på at det ikke er naturen som har formet den slik. Vakt sjefen sier at her må man sende ut en av undervannsfarkostene som står klar i den aktre enden av fartøyet.

Øystein Aasbø sier "sett ut ROV" i mikrofonen og får fire mann til å dukke opp akterut. I spissen er kvartermester Jon Stomperudhaugen som skal sette ut undervannsfarkosten for oppdrag.

- ROVen er lett å sette ut så lenge det ikke er høye bølger, høres fra Stomperudhaugen mens han mekker med spakene. Snart er undervannsfarkosten i utgangsposisjon og Lyssan i operasjonsrommet kan ta over. Kenneth Lyssan har to spaker og flere knapper enn hva som kan telles på to hender. Da ROVen er rett over sjøbunnen stopper Lyssan nedstigningen. Han vil ikke virvle opp sjøbunnen fordi da blir sikten med kameraene for dårlig. Etter en liten kjøretur med undervannsfarkosten langs bunnen kommer kapteinløytnanten frem til målet.

- "Stein", lyder det fra Lyssan. ROVen er gjerne nede på fire til fem posisjoner i ett dykk. Lyssan sier at ulempen med undervannsfarkostene er at de aldri kan erstatte mennesker, dykkerne kan måle mer nøyaktig. Han forklarer at man sparer på dykkerne man har om bord til en gang man er usikre på hva man har med å gjøre på sjøbunnen.

Strålende fornøyd

Orlogskaptein Morten Høvik som er sjef for Minedykkerkommandoen og operasjonsområdet som både minedykkerne og KNM Måløy oppsummerer operasjonen som vellykket.

- Det gikk strålende. Det ble gitt gode tilbakemeldinger på jobben vi har gjort. Vi fikk klarert området som vi fikk tildelt for sjøminer. Det er veldig lokalt hvor mye miner det er i området man har fått tildelt, sier Høvik.

FAKTA MCOPEST 04

Deltakende land under Mine Clearing Operation Estonia 2004 (MCOPEST 04) er Belgia, Estland, Frankrike, Latvia, Nederland, Norge, Polen, Sverige og Tyskland. Operasjonen ble satt i gang av svenskene i 1995. Under hele MCOPEST 2004 ble det funnet 116 miner hvor 73 ble uskadeliggjort. De resterende er merket tilbørlig slik at de kan uskadeliggjøres ved en senere anledning. 200 km² med farvann ble også klarert for miner, noe som fører til at estiske fiskere trygt kan bruke de områdene.

FOTO: KARL HANS BRAUT

Forsvarets innsatsstyrke:

Kontinuerlig Nato-innsats mot terror

I midten av juni kom KNM Narvik hjem til Norge etter å ha vært Marinens 11. bidrag i operasjon Active Endeavour, Natos maritime kamp mot terror. - Det er viktig at vi både deltar i slike operasjoner og at vi har en tydelig tilstedeværelse hjemme i Norge.

 Øyvind Breivik
lobrevik@amil.no

Det sier lederen for Forsvarskomiteen på Stortinget, Marit Nybakk (Ap). Etter terrorangrepet på USA 11. september i 2001, ble Artikkel 5 vedtatt i Sikkerhetsrådet i Nato. Denne artikkelen fastslår at et angrep på et av landene i Nato, skal bli ansett som et angrep på hele Nato-alliansen. Derfor ble operasjon Active Endeavour startet for å ta opp kampen

mot terrorismen. Operasjonen går ut på å patruljere og overvåke skipstrafikken i Middelhavet og i Gibraltarstredet. Marinen har tidligere deltatt i denne operasjonen med 11 fartøyer, herav fire fregatter, tre ubåter og fire missiltorpedobåter (MTB).

- Operasjon Active Endeavour er en overvåkingsoperasjon som skal forebygge terrorvirksomhet og bidra til sikkerhet i Middelhavet og Gibraltarstredet. Det er en politisk og militærfaglig vurdering hvilke operasjoner Norge deltar i. Men uansett må vi bidra i slike forebyggende operasjoner som en alliert i Nato, fastslår Nybakk.

Fire måneder på tokt

I løpet av de fire månedene mannskapet på KNM Narvik var på Nato-tokt, deltok de også en del av operasjon Active Endeavour i halvannen måned.

- Oppdraget vårt gikk ut på mye patruljering i gitte soner i Middelhavet. Traff vi på fartøyer, ropte vi dem opp over radio og spurte hvem de var, hvor de skulle, hvilken last de hadde med

seg, og så videre. Disse opplysningene sjekket vi opp mot en database, og dersom vi fant noe som kunne virke mistenkelig, hadde vi mulighet til å borde og inspisere, forteller Svein Erik Kvalvaag som er skipssjef på fartøyet. Han legger til at det, i løpet av de 45 dagene KNM Narvik var med i Active Endeavour, aldri ble nødvendig å borde fartøy. Likevel er han veldig fornøyd med fartøyets innsats i operasjonen.

- Den innsatsen KNM Narvik viste i operasjon Active Endeavour var veldig god, konstaterer skipssjefen. - Vi opererte mye på egenhånd og var det fartøyet som ropte opp desidert flest fartøyer.

Gode tilbakemeldinger

Alle de norske enhetene som har deltatt i Active Endeavour har kommet hjem med særdeles gode tilbakemeldinger fra de kommanderende i Nato. KNM Narvik var intet unntak, kan kontreadmiral Arild Sandbekk bekrefte.

- Vi har fått bare gode tilbakemeldinger på dere. Dere har satt Narvik og Norge på kartet.

Beordringsplikt innført i Forsvaret

Og det takker vi dere for, sa kontreadmiralen i sin tale til mannskapet da de kom hjem 16. juni. I Gibraltarstredet mellom Spania og Marokko ble det startet en patrulje- og eskorteoperasjon i løpet av våren 2003. Formålet med operasjonen var å sikre de amerikanske deployeringene til Irak som seilte gjennom stredet. Fra Norge deltok fire MTB'er fra 21. MTB-skvadron på de seks første månedene av operasjonen, som for øvrig inngår i operasjon Active Endeavour. Fartøyene kom hjem til Norge i oktober i fjor, mange erfaringer rikere, og med bare gode tilbakemeldinger i bagasjen.

Etterspurte kapasiteter

Nylig kom en ny forespørsel fra Nato om Norge kunne stille med en ny kontingent MTB'er klar til deployering. Men denne forespørselen ble avslått av forsvarsministeren i samråd med forsvarssjefen.

- De norske MTB'ene er etterspurt til slike oppdrag siden det bare er et fåtall nasjoner som har små hurtiggående fartøyer som MTB'ene våre, opplyser Harald Bruun-Hansen, sjefen for sjøoperasjonssentralen på Fellesoperativt hovedkvarter på Jåttå. Han legger til at disse fartøyene derfor er veldig godt egnet til operasjonene i Gibraltarstredet.

- Det er mye billigere å drive eskortevirksomhet med MTB'er enn med for eksempel fregatter. Dessuten er MTB'ene mye mer fleksible og manøvrerbare, slik at de egner seg veldig godt til slike oppdrag som gjennomføres i Gibraltarstredet, sier han.

Viktig med tilstedeværelse i Norge også

- Det er viktig at vi alltid har en god balanse mellom hvilke ressurser vi kan avgi til slike operasjoner og at vi til enhver tid trenger egne fartøyer hjemme, sier Marit Nybakk og presiserer viktigheten med at Marinen, i tillegg til å delta i internasjonale operasjoner, også viser sin tilstedeværelse i hjemlige trakter.

- Vi har jurisdiksjon over et sjøområde som er sju ganger større enn landarealet vårt, og det går mye oljetransport langs kysten vår i nord. Derfor er det viktig at vi også driver med overvåking av eget sjøterritorium. Det er viktig at vi finner en balansegang slik at vi både deltar på internasjonale operasjoner som Active Endeavour og at vi viser tilstedeværelse her hjemme, presiserer hun.

3. juni ble den første av fem nye fregatter i Fridtjof Nansen-klassen satt på vannet ved skipsverftet i El Ferrol i Spania. Disse fregattene vil være ferdig til operativ drift frem mot 2009. Når også de nye MTB'ene i Skjold-klassen blir operative i løpet av samme tidsrom, vil den norske marinen være en av de mest moderne i Europa.

- Når de nye fregattene og MTB'ene er på plass om få år, har vi mulighet til å bidra enda mer i internasjonal styrker, presiserer kontreadmiral Arild Sandbekk.

KNM Narvik-sjef Svein Erik Kvalvaag fra operasjonen i Middelhavet.

10. juni ble det innført beordringsplikt i Forsvaret. Det medfører at alle befal må belage seg på å bli deployert til internasjonale operasjoner når Forsvaret måtte trenge det. Reaksjonene er blandet.

Deltakelse i internasjonale operasjoner betyr at man blir mye borte hjemmefra. Dette kan være en utfordring for mannskapene som har stiftet familie siden det er vanskelig å holde kontakten med de hjemme når man befinner seg midt på havet og i en skarp operasjon. Dette har kapteinløytnant Kenneth Ådlandsvik på fregatten KNM Narvik fått erfare flere ganger. Nå har 37-åringen fra Askøy gjennomført sitt tredje internasjonale oppdrag. Hjemme har han kone og to barn. - Det er klart at savnet etter familien er tydelig til stede når man blir så lenge borte, sier han.

Viktig med besøk hjem

16. juni kom mannskapet på fregatten hjem til Norge etter fire måneder på tokt i internasjonale farvann. I løpet av de fire månedene har KNM Narvik hatt omtrent 75 prosent seilingstid, noe som har medført at det har vært få og korte muligheter for å reise hjem og treffe kjente og kjære. Ådlandsvik opplyser at han har vært hjemme fire ganger i løpet av det fire måneder lange toktet. - De hjemreisene jeg hadde var relativt korte, men utrolig viktige. Det er klart at det sliter veldig på en familie når man er vekke så lenge. Det er en annen tid nå enn det var tidligere, sier han.

Likevel mener kapteinløytnanten at beordringsplikt ikke nødvendigvis er negativt.

- Så lenge folk går inn med åpne øyne og aksepterer plikten, burde det ikke være noen problemer. Men man er avhengig av støtte hjemmefra, sier han og legger til at familienettverket som har blitt opprettet på Haakonsværn er blant positive tiltak som gjør at slike deployeringer har blitt lettere å gjennomføre for befal som har stiftet familie.

Har kjempet imot

Norges offisersforbund (NOF) er ikke like positiv til beordringsplikten.

- Vi har kjempet imot dette lovforslaget, men føler at vi ikke har blitt hørt, sier orlogskaptein Kjell Tveiten som er tjenestegjørende offiser ved NOF på Haakonsværn. Han ser for seg flere problemer med den nye ordningen.

- Den gamle ordningen som baserte seg på frivillighet har etter vår mening fungert bra. Vi mener at man må få et ord med i laget og ikke bare tvinges til å reise. Det er stor forskjell på å operere i Nato-land, slik vi for det meste har gjort til nå, og å reise til land som for eksempel Sudan, presiserer han. I følge Tveiten er det blandede meninger bak den nye beordringsloven som er vedtatt.

- Det inntrykket vi har fått, er at de på grasrota er imot den nye beordringsplikten. Den nye ordningen kommer nok til å gå seg til. Men vi er prinsipielt imot beordringsplikten fordi frivillighet har fungert bra tidligere, sier Kjell Tveiten.

Kenneth Ådlandsvik speider over Middelhavet i operasjon Active Endeavour.

FOTO: VIDAR HOPE

Byggingen av Skjold-klassen snart i gang

Ståle Kasin (bildet) venter i spenning på at byggingen av KNM Skjolds søsterfartøyer skal komme i gang. Over sommeren blir arbeidet startet opp på den andre MTB-en i rekken. Samtidig blir det om-bygde fordekket på prototypen KNM Skjold satt på prøve.

 Vidar Hope
[vhope@mil.no]

Det nærmer seg et år siden Stortinget vedtok å bygge fem nye missiltorpedobåter i tillegg til prototypen KNM Skjold. Siden høsten i fjor har den superraske MTB-en, som når 60 knop hastighet i stille sjø, ligget i dokk hos Umoe Mandal for å få skipstekniske oppdateringer i forhold til hvordan den opprinnelige modellen var. Ombyggingen skal pågå frem til neste sommer.

Har gjort justeringer

Ståle Kasin følger MTB-prosjektet på nært hold fra sin posisjon som prosjektoffiser i Kysteskadren. I følge orlogskapteinen skal endringene på de neste fartøyene være små. - Utseendemessig vil MTB-ene bli svært lik KNM Skjold. Det som er nytt er at broen på prototypen vil bli byttet ut, baugen vil se litt annerledes ut, masten blir noe endret og framdriftssystemet, som bestod av to gassturbiner og to dieselmotorer, vil bli endret til fire gass-turbiner på seriefartøyene, forklarer han. Det kommer også noen mindre justeringer på

innredningen. - Hovedforskjellen er imidlertid at seriefartøyene og KNM Skjold vil bli utrustet med et komplett våpensystem bestående av våpen, sensorer, samband, stridsledelses-system, navigasjonssystem og en integrert bro. I begynnelsen av september gjennomfører Forsvarets logistikkorganisasjon støttet av Kysteskadren en testfyring på KNM Skjold. - De skal skyte med kanon for å sikre at ombyggingen av dekket tåler belastningen. Dette er en aktivitet som går i regi av prosjektet, forteller Kasin. Og til neste sommer blir det gjennomført validering, som er industriens interne testing, først da kan en besetning komme om bord.

Avventer organiseringen

- I mars neste år vil vi ha klart et mannskap som skal delta på fabrikkkursene. De vil bli

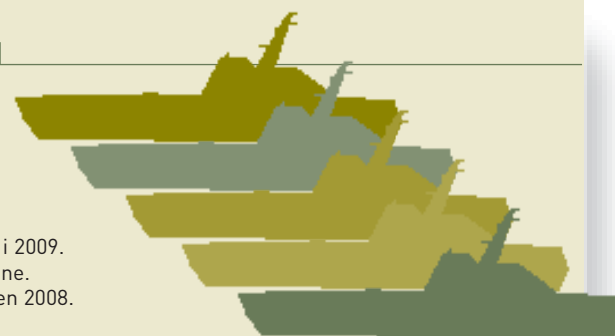
rekruttert fra dagens MTB-besetninger, men skipssjefstillingen blir lyst ut for besettelse 1. januar 2005, opplyser prosjektoffiseren. Ved fremtidige tester skal KNM Skjold og en Hauk-klasse MTB ha felles besetning.

KNM Skjold kommer ut som siste fartøy i 2009. Hensikten er å gjøre det likt seriefartøyene. Den første MTB-en vil være operativ våren 2008. Kasin tror ikke Skjold-klassen blir vanskelig å bemanne. - Det vil være noe flere befal på Skjold-klassen enn på Haukene, men de vil ha færre menige, sier han. Det meste ligger klart i tidsprogrammet til prosjektet, og det jobbes med hvordan skvadrons-organiseringen skal se ut. - Vi skal legge frem en plan for fremtidig organisering av hele MTB-kommandoen i løpet av året.

OPPSTART AV BYGGINGEN

AUGUST 2004:	KNM Storm
MARS 2005:	KNM Skudd
OKTOBER 2005:	KNM Steil
JUNI 2006:	KNM Glimt
JANUAR 2007:	KNM Gnist

KNM Skjold kommer ut som siste fartøy i 2009. Hensikten er å gjøre det likt seriefartøyene. Den første MTB-en vil være operativ våren 2008.

SKJOLD-KLASSEN

Lengde: 47,5 meter
Bredde: 13,5 meter
Dyppgående: 0,9 m på pute og 2,3 m av pute
Deplasementet: 273,25 tonn
Fremdrift: Vannjet

Fart: 47 knop ved sjøtilstand 3 og 60 knop i sjøtilstand 0 (flatt hav).
Rekkevidde: 800 nautiske mil (ved 42 knops fart i sjøtilstand 0)
Besetning: 9 befal og 7 vernepliktige og matroser

SPØR GENERALINSPEKTØREN

HVORDAN SATSES DET PÅ KOMMUNIKASJON

Jeg har hørt at generalinspektøren ønsker å satse på kommunikasjon, herunder forsøke å bedre intern-kommunikasjonen i Marinen. Jeg kan ikke så langt si at jeg har registrert konkrete tiltak for å gjøre noe på dette området, med unntak av Workshopen og nytt magasin, og jeg oppfatter til tider intern-kommunikasjonen i Marinen, og i Forsvaret generelt, som mangelfull. Kan generalinspektøren konkretisere hva han ønsker å gjøre på dette fagfeltet i tiden som kommer, og har han planer om endelig å sammenføre profilering, rekruttering og presse- og informasjon i én avdeling i Marinen?
Fenrik Anders Bjørdal, kadett Sjøkrigsskolen

Kommunikasjon er et fagfelt i stor utvikling i Forsvaret i dag, og det har foregått mye bra innenfor flere områder i Marinen i flere år allerede. Her vil jeg trekke frem presse- og informasjon ved Kysteskadren, rekrutteringsvirksomheten ved Sjøforsvarets skoler, og alle de ildsjelene vi har ute på fartøyer og avdelinger, som har tatt i et tak for Marinen. Dette arbeidet og det engasjementet som våre folk viser skal vi ha med oss videre. I fremtiden ønsker jeg en samlet tjeneste. Det er naturlig, sett i lys av hva som skjer ellers i Forsvaret og i sivil næringsliv på denne fronten, at Marinen også ser etter nye måter å jobbe på. Jeg er stolt av vårt nye magasin "I Marinen", og jeg er stolt av de rekrutteringstall og de tilbakemeldinger Marinen får på mange områder innenfor dette fagfeltet. Intern-kommunikasjonen har høyeste prioritet og jeg har nedsatt en gruppe med representanter fra de ulike nivå tre-avdelingene som skal vurdere blant annet organiseringen av informasjonstjenesten ut i fra de behov vi har.

ET MOTIVERT PERSONELL

Jeg lurer på hvordan vi skal motivere fremtidige mannskaper på våre fartøyer til å tjenestegjøre i internasjonale operasjoner, herunder de gjeldende regler i særavtalen/fredstjenestekontrakt? Dagens kompensasjonssystem medfører i ytterste fall at personellet ikke får anledning til å ha kontakt med familien på flere uker, langt verre å ikke treffes på måneder. Videre viser det seg i praksis at kompensasjonen i slike aktiviteter nærmest halveres sett i forhold til om man skulle gjennomføre tilsvarende seilinger hjemme i Norge. Frafall av personell er merkbar. Hva med rekrutteringen?
Med all respekt, løytnant John Wesley Olsen, KNM Uthaug

Marinens ledelse er opptatt av å oppnå en forenkling og harmonisering av avtaleverkene (inkludert ATM Tilleggsavtalen). Dessverre er dette arbeidet vanskelig da de ulike avtalene har ulike forhandlingspartnere. Jeg har i min transformasjonsordre til Marinen pålagt mine sjefer å ha fokus på blant annet å skape forutsigbarhet og familievennlighet for besetningene. Vi vil fremover møte en stor utfordring knyttet til å utvikle vår profesjonalitet uten å skape ekstra belastning for personellet. Marinen er avhengig av at det personellet som tjenestegjør om bord er gripbare for internasjonale operasjoner. Et viktig bidrag vil være å disponere en større personellbrønn. Jeg må forholde meg til de rammer som Marinen får, og samtidig er det min oppgave å argumentere for en forsvarlig bemanning. Jeg vil følge nøye med dersom det viser seg at enkelte avdelinger systematisk har en større belastning enn andre og korrigere dette om nødvendig.

HVA VILLE DU SPURT GENERALINSPEKTØREN OM HVIS DU HADDE SJANSEN?

Nå har du muligheten til å spørre om alt det du lurer på, enten du er menig eller flaggkommandør. I hver utgave av I Marinen vil Generalinspektøren svare på spørsmål som er kommet inn på intranettet den siste måneden.

Send spørsmålene til redaksjonen@marinen.no.

FULL I UNIFORM

Jeg har i det siste snakket med personell som reiser mye med tog og har fått tilbakemelding på at menig personell ofte oppleves som berusa og bråkete unge menn i uniform. Dette er svært dårlig reklame for Forsvaret. Jeg er klar over den store prisreduksjonen som menige får ved å reise i uniform, men dette kan enkelt løses ved at de menige kan reise sivilt med samme rabatt. Jeg håper generalinspektøren ser over saken slik at man ikke trenger å forsvare personell som ikke oppfører seg i henhold til prosedyrer og ordrer.
Kapteinløytnant Sølve Bruvik, KNM Tordenskjold

Det er gjennomført en omdømmeundersøkelse i Forsvaret som forteller om at Forsvaret, inkludert Marinen, har et omdømme i det norske samfunn som vi absolutt ikke kan være kjent av. Dette må vi alle ta en del av ansvaret for, og forsøke å gjøre noe med. Jeg tror likevel at det du beskriver kan være et symptom på noe langt mer alvorlig, nemlig at vi faktisk ikke er stolte av den arbeidsplassen vi har. Hver enkelt offiser må gå foran som et godt eksempel, og bære uniformen sin med stolthet. Vi har et klart uniformsreglement som sier sikt om alkohol og påvirkning når en bærer uniform, og det er synd når det er slike episoder som henger igjen i folks bevissthet. Vil oppfordre samtlige offiserer til å benytte uniform når de reiser til og fra jobb og gjøre jobben vår på en modig, ansvarsfull og respektfull måte, og vise det norske samfunn at vi er deres respekt verdig.

Spisser Marinens målsettinger

Marinen er nå klar med sitt strategiske kart. – Utfordringen blir å balansere våre tradisjonelle oppgaver, og samtidig sikre at Marinen utvikles til å bli et fleksibelt sikkerhetspolitisk verktøy for fremtiden.

 Katrine Gramshaug
[kgramshaug@mil.no]

Det sier generalinspektør Jan Eirik Finseth. Sjøforsvarets ledergruppe har i en periode jobbet med å konkretisere Marinens strategi. Det er utarbeidet et kart som skal synliggjøre hovedretningen i strategien. Hensikten er å skape fokus på utfordringene Marinen står overfor og innrette organisasjonens aktivitet mot dette.

Synliggjør strategien

Strategikartet vil endre seg i takt med hvilke hovedutfordringer ledergruppen fokuserer på. - For å lykkes i å nå våre ambisiøse mål, må alt det vi gjør støtte opp om strategien som

er satt. Marinen skal både drive myndighetsutøvelse og suverenitetshevdelse, samtidig som Forsvarets maritime kapasiteter skal videreutvikles med tanke på kystnære operasjoner nasjonalt og internasjonalt. På denne måten skal Marinen forbli et troverdig sikkerhetspolitisk verktøy, understreker generalinspektøren. - Det er derfor viktig for meg at alle i min organisasjon forstår retningen og på den måten klarer å innrette den daglige aktivitet til Marinens beste. Utfordringen blir ikke mindre med tanke på rammebetingelsene som Marinen må forholde seg til fremover.

Strategikartet er en forenklet fremstilling av ledergruppens strategi.

- Kartet har ikke som mål å beskrive alt Marinen gjør, men er de områdene ledergruppen i Marinen mener vi skal ha særlig fokus på, sier kommandørkaptein Petter Abrahamsen, prosjektleder for innføringen av Balansert målstyring i Marinen.

Balansert målstyring bidrar til at alle målene sees i sammenheng, hvor de økonomiske rammene veies opp mot ambisjonsnivået. Samtidig må de kortsiktige målene også sees i sammenheng med de langsiktige.

Møte med virkeligheten

Arbeidet med å oversette Marinens strategi gjennom verktøyet Balansert målstyring er nå godt i gang. Strategikartet til generalinspektøren er utgangspunktet for arbeidet som nå pågår i Kystvakten, Kysteskadren og ved Sjøforsvarets skoler. - Målet for arbeidet er å konkretisere og synliggjøre hvordan Marinen skal møte de utfordringer vi står ovenfor, sier Abrahamsen.

- Vi vet at strategikartet slik det foreligger i dag ikke er perfekt, men det er et godt utgangspunkt for arbeidet fremover. Det er først når vi nå presenterer kartet at vi vil få testet ut om strategien er forståelig, sier Abrahamsen. Overgangen til å bruke Balansert målstyring som hjelpemiddel til ledelse og styring skjer ikke over natten, men forutsetter en modningsprosess. Erfaringer fra andre tilsier at det kan ta opp til to år å få verktøyet implementert. - For å lykkes med strategiarbeidet er det viktig at vi snakker sammen språk. Strategikartet skal være et verktøy i dette arbeidet.

I Marinen vil utover høsten fokusere på Marinens strategi. Dette er den første artikkelen.

HVA FORVENTER DU DEG AV STRATEGIARBEIDET I MARINEN:

Sjefen for Kystvakten, flaggkommandør Geir Osen forteller at Kystvakten nå er kommet godt i gang med Balansert målstyring i egen organisasjon.

- Det nyttige med dette verktøyet er at det gir alle i hele organisasjonen det samme målbildet. Det som er kommet klart frem i ledergruppens strategikart er at suverenitetshevdelse og myndighetsutøvelse er viktig mål og noe som vi skal bruke sjømakt til. Jeg synes også det er viktig måten strategikartet får frem at vi trenger å utvikle relevante kapasiteter. For Kystvakten betyr det for eksempel byggingen av KV Harstad og de 10 nye indre kystvaktfartøyene, sier Osen. Kystvaktssjefen har også tro på at strategikartet vil være nyttig om Marinen må prioritere, i kartet er prioriteringene for å oppnå det målet en ønsker, allerede gitt.

Stabssjef i Sjøforsvarets skoler, Lasse Hauger, har på vegne av skolene i Marinen tro på at Balansert målstyring kan bli et nyttig verktøy.

- Prosessen vi har startet har fått oss til å ha større fokus på strategi og strategisk tenking, sier Hauger. Han påpeker at Marinen nå er midt i innføringen av verktøyet balansert målstyring og ingen i organisasjonen har begynt å benytte verktøyet i sin fulle bredde. - Utfordringen blir å finne de riktige måleparameterne, slik at vi er sikre på at vi måler det riktige, samtidig må vi gjøre verktøyet så lite og oversiktlig at det med lethed kan brukes. Sjøforsvarets skoler har laget sitt første strategikart, og forventer å få mer effekt ut av skolesektoren i Marinen når verktøyet etableres fullt ut.

Sjefen for Kysteskadren, flaggkommandør Trond Grytting anser strategiarbeidet som nå er i gang for avgjørende for at avdelingene i Marinen skal kunne driftes forsvarlig.

- Det er viktig at vi bruker tid til å ta beslutninger i et lengre perspektiv. Balansert målstyring er et verktøy som hjelper oss å fokusere og sammenfatte de strategiske ønskene vi har, forteller han.

Kysteskadren har med utgangspunkt i det strategiske kartet til Marinens ledergruppe laget sin utgave. - Jeg tror at vi i en tid der vi må forholde oss til stramme rammer i større grad vil nå målene vi setter oss, dersom vi er målbevisste og gode på å utarbeide strategier.

Dette strategikartet viser en forenklet fremstilling av ledergruppens strategi. Kartet skal ikke beskrive alt Marinen gjør, men er de områdene ledergruppen i Marinen ønsker særlig fokus på. Arbeidet med strategikartet skal ikke skape nye mål, men hjelpe Marinen å systematisere og kommunisere strategien i arbeidet med å nå de overordnede målsettingene.

LEVERANSE

Sikre evnen til myndighetsutøvelse og suverenitetshevdelse

Videreutvikle etterspurte slagkraftige og gripbare kapasiteter innen littorale operasjoner (NOLTG)

LEVERANSE: Med utgangspunkt i Marinens tradisjonelle oppgaver, som myndighetsutøvelse og suverenitetshevdelse, skal Forsvarets maritime kapasiteter videreutvikles med tanke på kystnære operasjoner nasjonalt og internasjonalt. På denne måten skal Marinen forbli et troverdig sikkerhetspolitisk verktøy.

ØKONOMI

Mer operativ effekt og kampkraft av hver krone

ØKONOMI: For å møte fremtidige rammebetingelser må Marinen fortsette arbeidet med å vri ressursbruken mot kjernevirksomheten, å stille vedtatte strukturelementer tilgjengelig for operativ myndighet.

INTERNE PROSESSER

Fokusere på sikkerhet

Målrette utdannings-, trening og øvingsvirksomhet

Utvikle maritim taktikk i en fellesoperativ ramme

Realisere investeringsprosjekter med fokus på FN og skjold

Styrke Marinens organiske logistikk (Combat Service Support)

INTERNE PROSESSER: For å nå Marinens leveranssmål innenfor de tilgjengelige ressurser må Marinen:

- integrere og effektivisere utdanning, trening og øving innen relevant maritim taktikk i en fellesoperativ kontekst, nasjonalt og internasjonalt.
- sikre realiseringen av Fridtjof Nansen-klasse fregatter og MTBer i Skjold-lassen og jobbe for å utvikle kosteffektive logistikkonsepter.
- fokusere på alle aspekter innen sikkerhetsstyring
- jobbe for tilstrekkelig handlingsrom innen personellforvaltningsregimet for optimal kompetanseutnyttning og opparbeidelse av erfaring.
- sikre tilstrekkelig ressurser for å realisere og drifte fremtidens marine gjennom tydelig kommunikasjon.

Økt grad av profesjonalitet

Sikre en mer fleksibel personellforvaltning og karriereutvikling

Videreutvikle fellesoperativt samarbeide nasjonalt og internasjonalt

Aktiv intern og ekstern kommunikasjon

Oppnå tilstrekkelige ressurser for å sikre Forsvarets maritime kapasitet

MENNESKET, LÆRING OG UTVIKLING

Målrette kompetanseutvikling mot ny struktur

Innføre og utnytte teknologi for økt effektivitet og kampkraft

Øke kompetansen innen kystnære operasjoner

MENNESKE, LÆRING OG UTVIKLING: For å drifte interne prosesser må Marinen opparbeide tilstrekkelig kompetanse rettet mot ny struktur og kystnære operasjoner, innføre effektiv teknologi og opparbeide evne til oppdragsbasert ledelse. Det skal legges vekt på å forberede og motivere personellet til innsats, samtidig som vi forblir en attraktiv og familievennlig arbeidsplass.

Skape en attraktiv og familievennlig arbeidsplass

Mentalt forberede og motivere for innsats

Videreutvikle oppdragsbasert ledelse

- Ser frem til nye fartøyer

Svein-Erik Malkenes har ikke noe imot at Kystvakten bytter ut de indre fartøyene. I bakgrunnen flyter KV Tromsø.

Kystvaktens strategi for indre kystvakt står overfor store endringer. I 2005 er inntill 10 nye spesialbygde fartøyer klare for oppdrag i den kystnære kystvakten.

Allerede til høsten etablerer Bruksvakten seg på land i den nye Kystvaktsentralen på Sortland.

 Katrine Gramshaug
[kgramshaug@mil.no]

De nye fartøyene er svært etterlengtet i hele Kystvakten. - De vil gi oss en mye større mulighet enn det vi har i dag til å ivareta flerbruksrollene, forteller fungerende stabssjef i Kystvakten, kommandørkaptein Knut A. Hustad. Fartøyene som i dag seiler i indre kystvakt er ikke spesialtilpasset oppdraget og mangler derfor kapasiteter til flere type oppdrag.

Oppsyn og kontroll

Skipssjefen på det indre kystvaktfartøyet KV Garsøy, Svein-Erik Malkenes, gleder seg til å få nye fartøypark. Kapteinløytnanten er ikke i tvil om at Kystvakten trenger de nye ressursene.

- Etter grenseutvidelsen har behovet for nye fartøyer økt. I dag er vi avhengig av godt vær for å seile ytterst i sonen vår. Det er synd at vi skal ha slike begrensinger, spesielt dersom vi skulle delta i redningsoperasjoner. Med de nye fartøyene slipper vi slike hinder, forteller han og legger til at de også vil få nye lettbåter som kan operere mer på egenhånd. Hensikten med etableringen av den indre kystvakten i 1996 var å løse oppsyns- og kontrolloppgavene langs kysten på en bedre måte enn før, uten økte krav til flere ressurser. Evalueringen av ordningen viser at den kystnære kystvakten har vært svært vellykket og får nå fornyet fartøyparken for å kunne utføre oppgavene enda bedre.

- Dagens sikkerhetspolitiske bilde gjør Kystvakten ytterligere relevant. For å bekjempe internasjonal terrorisme og asymmetriske trusler må Forsvaret arbeide tett sammen med for eksempel politiet og tollvesenet. Kystvaktens daglige samvirke med nettopp disse etatene er derfor med å trygge landets omgivelser, sier sjefen for Kystvakten, flaggkommandør Geir Osen.

Mange vil bygge

Interessen for å bygge fartøyene er stor. 25 redere møtte opp til informasjonsmøte i Bergen i starten av juni. 13. august går anbudsfristen ut.

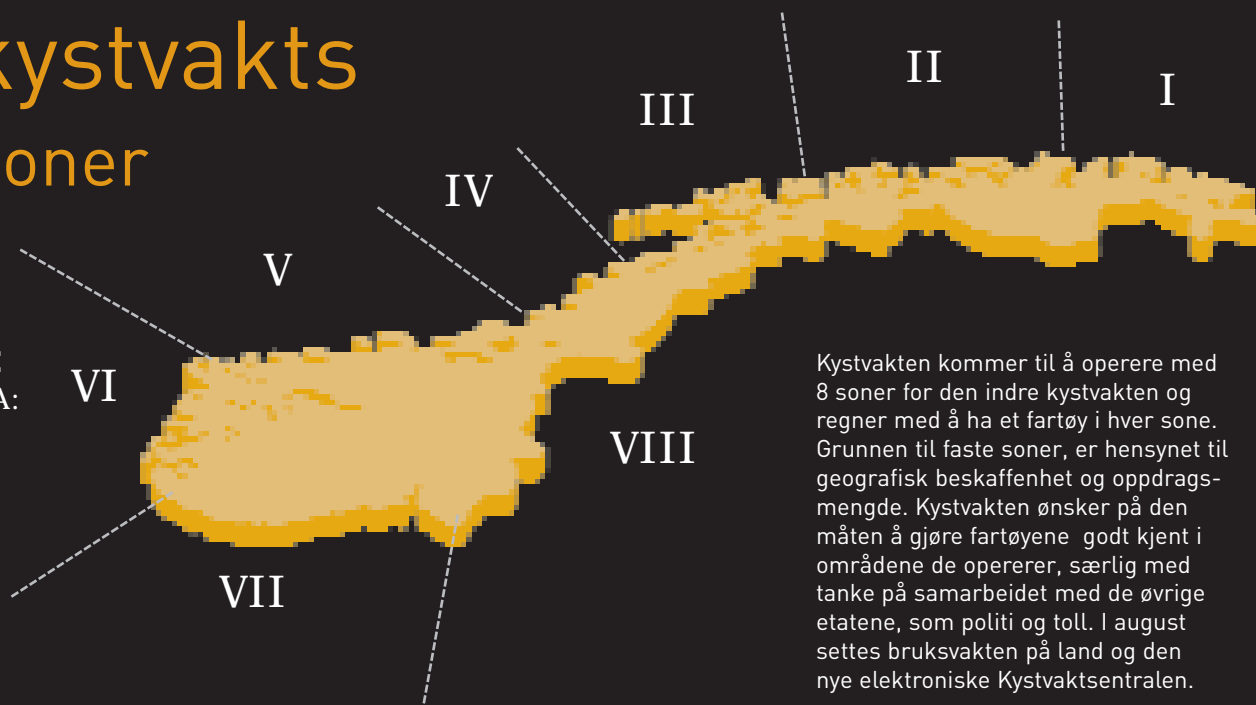
- Fjorten dager senere vil sjefen for Kystvakten vurdere hvem som kommer til å konkurrere om kontrakten. Intensjonen å få i gang byggingen til 1. oktober, forklarer Hustad. I løpet av høsten starter utfasingen av de gamle fartøyene i Kystvakten.

- Utfasingsplanen er enda ikke helt klar, men alle eksisterende fartøyer skal ut i tidsperioden frem til neste høst, sier han.

Indre kystvaks patruljesoner

GRENSESKILLENE REGNET NORDFRA:

I	Varanger
II	Nordkapp
III	Andenes
IV	Bodø
V	Rørвик
VI	Stadt
VII	Egersund
VIII	Svenskegrensen

Kystvakten kommer til å operere med 8 soner for den indre kystvakten og regner med å ha et fartøy i hver sone. Grunnen til faste soner, er hensynet til geografisk beskaffenhet og oppdragsmengde. Kystvakten ønsker på den måten å gjøre fartøyene godt kjent i områdene de opererer, særlig med tanke på samarbeidet med de øvrige etatene, som politi og toll. I august settes bruksvakten på land og den nye elektroniske Kystvaktssentralen.

Bemanningskonseptet på de 10 nye fartøyene vil være en blanding av militære og sivile. I forhold til eksisterende fartøyer vil alle de nye fartøyene seile med militær skipssjef.

– Slik vi ser det nå kommer det til å bli sivile i både maskin og bysse. Broen vil være operert av en militær sjef, mens det i tillegg vil være to sivile styrmenn, forteller Hustad. Totalt vil det være åtte personer om bord.

Kystvakten kommer til å operere med 8 soner for den indre kystvakten og regner med å ha et fartøy i hver sone. Grunnen til faste soner, er hensynet til geografisk beskaffenhet og oppdragsmengde. Kystvakten ønsker på den måten å gjøre fartøyene godt kjent i områdene de opererer, særlig med tanke på samarbeidet med de øvrige etatene, som politi og toll.

Høy fart og god plass

Sjefen i Kystvakt Nord, Steve Olsen, ser frem til å ta i bruk de nye fartøyene og håper å ha den første av i alt fire i sitt ansvarsområde på plass om litt mer enn et år.

– Etter åtte års drift av den indre kystvakten har vi nå kommet frem til fartøyer som er spesialdesignet for oppgavene. Spesielt ser vi frem til å få høyere fart og bedre plass om bord, sier kommandørkapteinen.

Opgavene til den indre kystvakten har eksplodert siden oppstarten for åtte år siden. Når nå også territorialgrensen er utvidet fra fire til 12 mil var det helt nødvendig å gi fartøyene bedre havgående egenskaper.

– Med de nye fartøyene blir vi enda bedre stand til å utføre oppgavene i indre kyststrøk. Det blir plass til oljelenser om bord i alle fartøyene, slepekapasiteten bedres og vi får

bedre mulighet til å støtte politi og tollvesen, forteller sjefen for KV Nord.

Ny kystvaktssentral

Kystvakten får ny Kystvaktssentral fra høsten av og forventningene til sentralen er stor. I evalueringen av den indre kystvakten kom det frem at kystvakt-fartøyene og bruksvakt-tjenesten burde samordnes til et mer helhetlig konsept. I august settes bruksvakten på land og en ny elektronisk sentral åpnes på Kystvakt Nord på Sortland.

– 2. september er siste dagen ned den tradisjonelle bruksvakten med fartøyer plassert ute på fiskefeltene er i drift. Da åpner vi den topp moderne elektroniske kystvaktssentralen som vil ha oversikt over all aktiviteten i norsk territorialfarvann. Den vil blant annet ta over oppgavene som bruksvakt-fartøyene hadde tidligere, forteller Olsen.

Dette er mulig fordi alle fiskefartøyer over 24 meter nå er nå pålagt å ha elektronisk sporing når de fisker i norsk farvann. Det samme er gjelder andre sivile fartøyer i form av AIS-systemet. Sammen med satellittbilder, radarbilder og rapporter fra de andre fartøyene, vil dette være med på å bygge opp et nesten komplett bilde over aktiviteten langs kysten for sentralen.

Kystvaktssentralen blir den del av operasjons-sentralen til KV Nord og vil få 8 sivilt tilsatte.

– Sentralen vil ha vakt 24 timer i døgnet året gjennom. Det gjør at Kystvakten blir enda lettere tilgjengelig for brukerne, forteller Olsen. Sjefen for Kystvaktssentralen tror den elektroniske overvåkingen blir minst like god som den manuelle driften bruksvakt-fartøyene gjennomførte. At det er billigere er ingen ulempe.

– Å drifte Kystvaktssentralen koster under

halvparten av prisen det koster å drive et bruksvakt-fartøy i et år, sier han.

Steve Olsen håper å beholde noen av de gamle bruksvakten. – Da kan vi bruke disse fartøyene til å gå for å sjekke på fiskefeltene når det er nødvendig. Det blir et rimeligere alternativ enn å bruke kystvakt-fartøyer med større besetning, forteller han.

FAKTA

INDRE KYSTVAKT

Fartøyene i indre kystvakt inngår som en del av den totale Kystvakten til Marinen. Kystvakten disponerer i dag 21 fartøyer, 6 Lynx-helikoptre og to sivile kystvaktfly. Av disse er seks fartøyer i dag avsatt til indre Kystvakt. Fra 2005 får Kystvakten inntill 10 nye indrekystvakt-fartøyer. Gjennomsnittlig er det hver dag 16-17 kystvakt-fartøyer og 2 Lynx på patrulje. Oppgavene er mange: Suverenitetshevdelse, fiskerioppsyn, ressurskontroll, tolloppsyn, miljøoppsyn, redningsaksjoner, kontroll relatert til vitenskapelige undersøkelser, uskadeliggjøring av drivende gjenstander, bistand til politiet og andre statsetater, samt anløpskontroll. Kystvakten utfører oppgavene på vegne av de faglig ansvarlige myndigheter, men skal også på eget initiativ aksjonere når situasjonen tilsier det.

I krig og kjærlighet...

Det er lørdag morgen da I Marinen kommer til Hotell Solstrand i Os. Med sin størrelse, vakre utforming og flotte beliggenhet, gir det enhver besøkende en følelse av eleganse og storhet. Det er på mange måter det perfekte stedet for det jeg nå er på vei til, nemlig samlivskurs for offiserer i Marinen og deres partnere.

 Lars Andre Flaten
[lflaten@mil.no]

Jeg sitter i hotellets tredje og øverste etasje, i et luftig konferanserom. Foran meg sitter flere par, offiserer i marinen med deres ektefeller, og foran dem igjen står foredragsholderne, Cecilie Thorsen og Christel Wootton. De presenterer seg selv og sine medarbeidere. En liten prestasjonsrunde av kursdeltakerne følger. Enkelte ser mer nervøse ut enn andre, men alle klarer å fortelle navnet sitt og litt om seg selv.

Presentasjonen etterfølges av en musikalsk avbrekk. Ingen snakker, alle sitter stille på plassen sin og lytter. Jeg også. Det er en fing sang. Den handler om tilfældige møtet. Sangen tar slutt. Cecilie går i posisjon foran deltakerne. - Jeg vet ikke om dere er klar over det, sier hun med alvorlig stemme, men dere er heldige som er her. Dere har nemlig funnet en partner som ønsker å være sammen med dere, og som har så lyst til å fortsette det gode samholdet, at hun eller han blir med dere på samlivskurs. Dere er virkelig heldige. - Nå har dere tiden for dere selv. Skru av mobiltelefonen. Barn, svigerforeldre, hunder, katter, og så videre kan dere tenke på senere. Denne helgen skal dere ha for dere selv.

Ønsket av Marinen

Kurset ble en realitet etter forslag fra Marinenettverket. Sjefen for Kysteskadren, Trond Grytting stilte seg positiv og ville finansiere et prøveprosjektet. Marinen er svært interessert i at offiserene deres har det bra også på hjemmefronten. All forskning viser at den ansattes hjemmesituasjon i stor grad påvirker tjenesten. Forsvaret er spesielt utsatt når det gjelder skilsmisser og samlivsbrudd. Derfor er det viktig med forebygging. Undersøkelser fra lignende kurs i USA, viser at par som deltar har femti prosent større sjanse for å holde

sammen enn andre par.

- Kurset retter seg mot par med vanlige, allmenne utfordringer, ikke nødvendigvis de med store problemer. Man får anledning til å reflekterer rundt viktige tema samt lærer konkrete, praktiske kommunikasjons- og konflikthåndteringsverktøy. Dette er ikke terapi men tilnærmet et stykke voksenopplæring i samliv, forklarer Cecilie.

Cecilie Thorsen er utdannet psykolog og arkitekten bak kurset. Hun er selv samboer med en offiser, og er styremedlem i Marinenettverket; en organisasjon for partnere av offiserer.

- Det er viktig at mennesker i samme situasjon kan finne sammen og prate om felles erfaringer og problemer.

Helgens kurs er det siste av totalt tre. Sammen med representanter fra Marinen skal Cecilie evaluere prosjektet. Målet er å vurdere om det skal bli et fast tilbud til ansatte i marinen

Den gode samtalen

Cecilie står fremdeles og snakker.

Hun smiler, prater med rolig stemme, og ser ut som tryggheten selv der hun står.

- En god og effektiv samtale inneholder et sett med regler. Vi skal nå prøve ut en samtale-teknikk. Stikkord her er fokus, ro og tempo. Målet er at begge skal både blir hørt og få anledning til å si det den ønsker.

*Kursleder Cecilie Thorsen
i samtale med to av deltakerne,
Arild Skoge og Randi Frøseth Skoge.*

Med samtaleteknikken som grunnstein settes parene i gang med å snakke om viktige tema for dem. Det er ingenting å høre der jeg sitter, derfor følger jeg godt med på ansiktsuttrykkene til de parene jeg kan se. Det er en morsom seanse å overvære. Enkelte konverserer med en alvorlig mine, andre smiler og ler med hverandre. Etter noen minutter kommer parene til ro igjen. Cecilie spør hvordan det gikk.

- Helt greit, fint å vite hvor den andre står, sier et av parene. Ingen store konflikter inne i bildet, så det lå ingen tunge følelser bak.

- Det blir fort veldig kunstig å sitte og forklare og gjenfortelle hva den andre mener, påpeker et annet par. Vanskelig å ikke avbryte den andre. - Jeg tror vi er altfor vant til å snakke i munnen på hverandre, ler et annet.

Alle tror teknikken kan fungere godt, spesielt hvis det er et tema med tunge følelser involvert.

- Den ene er oftere flinkere til å snakke eller avbryte enn den andre i et forhold, forteller Cecilie.

De skjulte forventningene

Cecilie setter i gang et lite rollespill. Tema er en typisk samlivssituasjon. En offiser ringer sin kone. Etter mange uker hjemmefra er han endelig på vei hjem. Kona hans reagerer med glede, og sier hun gleder seg til han kommer, for da skal de straks gå ut å gjøre noe sammen. Det er lenge siden sist. Mannen er ikke enig. Han er sliten og trøtt, ja han har også opplevd enkelte dramatiske ting under turen. Han vil bare hjem, sette seg ned og slappe av. Slappe av, undrer kona. Har han ikke tenkt på hjemmet og alt som må gjøres der? Det hele ender selvfølgelig i en krangel, og den i utgangspunktet så hyggelige gjenkomsten blir ikke så hyggelig allikevel.

- Dette har noe med forventninger å gjøre, sier Cecilie. Forventninger er med på å gjøre oss

skuffet, hvis de ikke blir innfridd. Vi har forventninger om alt mulig, og forventer gjerne at den andre ser ting på samme vis som oss selv.

For mannen er det urimelig at kona skal forvente at han skal være sosial eller jobbe hjemme i huset når han er sliten. Kona på sin side synes det er urimelig at han ikke skal ta del i hjemmet når han endelig har kommet hjem.

- Vi snakker ikke så mye om forventningene våre, konkluderer hun, men det burde vi.

Psykolog Cecilie Thorsen er arkitekten bak samlivskurset.

Vil unngå fallgruvene

Cathrine Sørensen og Gunnar Beisland er ett av parene som deltar på kurset. De har holdt sammen siden 1997 og har lært hverandre å kjenne på godt og vondt. De forventer seg et forebyggende kurs.

- Dersom det er mulig å unngå de verste fallgruvene ønsker vi det å lære det, forklarer paret. Så langt er de godt fornøyd med kurset.

- I og med at arbeidsgiver betaler for alt, taper vi en ingenting på å delta. Tvert imot så vinner vi en

god del. Det er ett godt tiltak som viser at orsaret setter fokus på familien.

- Etter min mening har kurset vært svært vellykket, sier en fornøyd Cecilie Thorsen to uker at kurs nummer tre er avsluttet.

- De deltakerne jeg har pratet med har opplevd tiltaket som svært positivt. Og evalueringstallene er jo ganske klare. På spørsmålet om hvor fornøyd deltakerne var med kurset på en skala fra en sju, der sju var svært tilfreds, og én lite tilfreds, ble gjennomsnittet på hele 6,0. På to kurs ble det spurt om det burde være et fast tilbud i marinen, 100% svarte ja.

Det er fremdeles noe usikkert om kurset blir en del av Marinens faste tilbud. Hun ser allikevel positivt på kursets fremtid, og legger til at hun allerede har blitt kontaktet av andre interesserte, deriblant orlogstasjonens i Ramsund.

Marinenettverket

Marinenettverket startet sitt arbeid høsten 2003. Nettverket er opprettet og drevet av frivillige med tilknytning til Marinen i Bergen. Gjennom marinenettverket ønsker man å stimulere til nettverksbygging, være en pådriver for "familiepolitisk" tenkning i Forsvaret, samt arrangere både sosiale og kompetansehevende tiltak. Nettverket er spesielt viktig for familier der en av partene er mye borte og familier som er nyinnflytete til Bergen. Marinenettverket forsøker å stimulere til at alle fartøy skal danne sitt eget nettverk. Noen fartøy er allerede godt i gang med dette. Det er viktig å understreke at nettverket består av frivillige og må derfor søke å stimulere andre til selv å ta initiativ til å starte egne tiltak. Nettverket arbeider for tiden med å opprette en nettside med relevant informasjon.

For mer informasjon om Marinenettverket kontakt styreleder for Marinenettverket, Gunvi Sæle Jokstad 408 78 590.

FAKTA SAMLIVSKURS

- Arrangør:** Marinenettverket ved Cecilie Thorsen, i samarbeid med Christel Wootton
- Hvor mange:** totalt 32 par.
- Hvem:** deltakere fra 2 mtb skvadroner (21. og 22.) og en fregatt (knm trondheim).
- Hvor:** 2 kurs på solstrand, 1 på bjørnefjodren gjestetun
- Hva:** Samlivskurs. Basert på samlivskurset "Prep" som er tilpasset norske forhold via Modum bad. Et velutprøvd kurs som har blitt utviklet og gjennomført i ca 25 år. Basert på forskning om hva som er viktige faktorer i et forhold, ikke antagelser. Kurset er deretter tilpasset marinen.
- Neste gang (ev.):** oppstart til høsten med kurs, ellers jevnt gjennom hele året dersom det blir et tilbud.

Men Connie kan

▶ PORTRETTEDET: Connie Stien

NAVN: Connie Stien
FØDT: 20. juli 1970
FRA: Askøy, bor nå i Bergen

GRAD: Kapteinløytnant
STILLING: Stabsoffiser etterretning i Norwegian Task Group

BAKGRUNN:
Befalsskolen for Kystartilleriet (1989-1990), MP-leder Tromsø (1991-1993), Sjøkrigsskolen I (1993-1995), troppsjef og sambandsoffiser ved Bolærne fort (1995-1998), Sjøkrigsskolen II (1998-2000), instruktør for Skyteskolen for Kystartilleriet (2000-2002), Kfor (2002), assisterende operasjonsoffiser i Kystjegerkommandoen (2003).

Connie Stien var den første operative Kystartillerikvinnen på Sjøkrigsskolens første avdeling i 1993. Nå er hun med og bygger opp det taktiske etterretningsmiljøet i Norwegian Task Group. Noe av det verste hun kan tenke seg er skjulte agendaer.

 Katrine Gramshaug
[kgramshaug@mil.no]

Bare stillingsbetegnelsen hennes er nok til at man spisser ørene. "Stabsoffiser etterretning", sier den lille kvinnen i uniform. Kapteinløytnant Connie Stien (33)

begynte i januar i år i den nyopprettede stillingen som etterretningsoffiser i Norwegian Task Group (NoTG). Det var den femte jobben hennes på tre år. Siden 2001 har kapteinløytnanten rukket å være instruktør på Skyteskolen for Kystartilleriet, jobbet et år på Balkan og vært assisterende operasjonsoffiser ved Kystjegerkommandoen i Harstad. Ikke rart jenta beskriver seg selv som utålmodig.

Det siste halve året er det gutta i Norwegian Task Group som har vært arbeidskollegaene hennes. Og her lover hun at hun blir en stund, om det ikke kommer opp noe annet spennende som hun bare må være med på. Av venner blir Connie nemlig karakterisert som en jente med lopper i blodet, og det er kanskje nettopp derfor hun sier hun trives så godt i Forsvaret.

- Det skjer alltid noe på denne arbeidsplassen, og det skjer vanligvis relativt kjapt, sier Connie.

- Det trives jeg godt med. Ikke en dag er lik den neste.

På et kontor utenfor sjefen, mistenkelig lik et "forkontor" med passende plass til sekretæren, har kapteinløytnant Stien sin foreløpige arbeidsplass.

- Noen måtte jo ha det kontoret, og som sist ankommet og yngst i staben måtte det vel bli meg, sier hun da jeg konfronterer henne med plasseringen av NoTGs eneste kvinnelige offiser. Connie smiler, men ikke usikkert.

- Men jeg sier det ofte til Svein Jarle (Jacobsen, sjefen for NoTG, red. anm) at han må huske å holde sekretæren sin oppdatert, kommer det kjapt tilbake. Vi burde visst det, man vipper ikke garvede marinekvinner av pinnen med slike enkle triks. Connie vet at hun er i NoTG fordi hun kan gjøre jobben sin, ikke for å pynte på statistikken i en ellers så mannsdominert verden. Og snart skal hun forresten få sitt eget kontor.

Vi sitter i kantina i velferden på Haakonvern. Det er ikke så ofte kapteinløytnant Stien tar seg tid til å spise lunsj her. På lydnivået til den gedigne widescreenen som spyrr ut det vi som har passert 30 kaller støy å dømme, er kantina mest beregnet på de som har atskillig mindre erfaring fra Forsvaret enn Connie. Kapteinløytnanten har nemlig vært så lenge i Forsvaret at hun kan huske å ha vært på fire timers beredskap i Nord-Norge. Connie Stien begynte i det gamle Kystartilleriet og var førsteårselev på befalsskolen i 1989, samme høst som Berlinmuren falt og Forsvaret aldri helt ble sitt gamle gode jeg etterpå.

- Er det fordi du tror det er så hemmelig, sier Connie og flirer da jeg spør om hva egentlig en etterretningsoffiser gjør. Kapteinløytnanten begynner å forklare jobben hennes slik at også en sivilist kan ha en sjanse til å forstå.

- Etterretning handler om å analysere og sette sammen informasjon. Dette kan være informasjon fra åpne kilder eller fra egne enheter. Egentlig kommer det an på kapasitet og på hva som er tilgjengelig av informasjon eller hva man gjør tilgjengelig. Og etterretning skal være

noe langt mer en ren kvalifisert gjetning. De analysene vi kommer med skal være bygd på forståelse av fakta. Etterretning dreier seg ikke bare om her og nå, men også fremover, forteller hun.

Etterretning fascinerer Stien.

- Da jeg så denne stillingen i NoTG så bare måtte jeg søke, selv om jeg nok godt kunne vært noe lenger i Kystjegerkommandoen.

Og Connie liker seg i Norwegian Task Group. - Vi er en fin gjeng. Det er en liten stab derfor blir alle involvert i det som skjer. Vanligvis, når taskgruppen sitter samlet nederst i en gang i kjelleren i Korvetten på Haakonvern, så teller de ikke mer enn åtte. Men på øvelser når NoTG virkelig gjelder, da vokser staben til opp til 35 personer. I staben er hovedoppgaven hennes å ivareta etterretninger under forberedelse og gjennomføring av øvelser og operasjoner. Håpet er på sikt å få etablert et fagmiljø innen etterretning. - Vi skal drive med etterretning på taktisk nivå for å gi styrkesjefen best mulig beslutningsgrunnlag. Det er ute på kommandofartøyet, på det taktiske nivået, at beslutningene blir tatt, forteller Connie.

Hun trives best når det skjer mye. "Turbojente" beskriver noen henne som. De hektiske øvelsesukene er høydepunkt for den utålmodige kapteinløytnanten.

- På kommandofartøyet sitter vi jo midt i smørøyet under de hektiske øvelsene. Fra før har jeg ikke vært så mye på fartøyer, bare seilt en del med Stridsbåt 90 til Kystjegerkommandoen.

At hun har en stor porsjon nysgjerrighet er ingen ulempe i jobben som etterretningsoffiser.

- Du kan jo skrive at jeg trener meg jo litt på det som skjer i gangene og på kontorene når vi ikke er på øvelse...

I 1993 var hun den første kvinne på operativ Kystartilleri-linje ved Sjøkrigsskolen og dermed også første kvinnelige troppsjef i Kystartilleriet da hun var ferdig.

- Sjøkrigsskolen var en fin tid. Vi ble en sammensveiset gjeng. Og til alle som snakker om at det er så mange jenter som slutter, alle jentene fra mitt kull er fremdeles tjenestegjørende i Forsvaret. Venner fra Sjøkrigsskolen beskriver henne som dyktig, lojal og en som aldri gjorde noe galt. I hvert fall ikke som folk vet om. Skal de henge på flere superlativer må det være ærlig, snill og skoleflink, samt innehaver av verdens største hjerte.

- Akkurat det med at jeg var den første jenta betyr ikke så mye. Jeg har aldri tenkt så nøye over det, sier hun. - Jeg husker at jeg som troppssjef fikk spørsmål fra en journalist om hva soldatene syntes om å ha en kvinnelig sjef. "De har jo aldri hatt en annen sjef, så de vet ikke om noe annet", svarte jeg. Noe av det dummeste spørsmålet hun får er hvorfor hun som jente valgte Forsvaret. Men det aller verste hun kan tenke seg er personer som opererer med skjult agenda for egen vinnings skyld. - Dem finnes det dessverre nok av i Forsvaret, sånt gjør meg "lynings", sier Connie og røper at hun nok kan bli hissig, men er langt i fra langsint.

Connie er opprinnelig fra Askøy og har to yngre søstre og en bror. - Det var nok jeg som var sjefen hjemme, jeg innrømmer det. - Connie bor i sin nykjøpte leilighet på Minde, og har både familien og familie "2", som hun kaller vennene, i nærheten. - Det var forresten svogeren min som måtte gå på visning da jeg kjøpte leilighet, for selv hadde jeg ikke tid. Jeg var i England da den var til salgs, men hadde sett en tilsvarende, forteller hun kjapt. Nå gleder Connie seg mest til sommerferien. I år blir den tilbrakt i den norske skjærgården. Egentlig var planen å bestige Kilimanjaro og besøke Zanzibar sammen med venner, men de fikk det ikke til å passe så det får vente. - Toppen av ferie må egentlig være å bare ligge på en luftmadrass, søkket i bunn og 35 grader. Det hadde vært noe, sier Connie drømmende. - Jeg liker godt å finne på noe hyggelig sammen med venner, og ettersom årene går så synes jeg bare det blir viktigere og viktigere. I påsken samlet jeg en god blanding av barndomsvenner og gode venner fra ulike epoker i Forsvaret for å dra på hytteferie til Hemsedal. Jeg liker en god flaske vin i gode venners lag, samt at det selvfølgelig er vanvittig moro å stå telemark, selv om jeg sikkert kan trene mer på telemarknedslagene, ler kapteinløytnanten. Det ble en kjempetur med mye

sosialisering og skikjøring. Oppveksten nær sjøen har nok gjort kapteinløytnanten aller gladest i alt som har med vann å gjøre og hun har egen havkajak. - Men jeg kan ikke skryte på meg at jeg bruker den så mye, for først i forrige uke fant jeg ut at padleåren ikke ble med da jeg flyttet sørover ved nyttår!

33-åringen har tre år bak seg på det nå mye omtalte Bolærne fort. Fortet var populært allerede da Connie var sambandsoffiser på det gamle kystfortet. - Jeg husker at vi hadde omvisning for noen politikere, da de hadde fått sett det flotte området, sa de at dette fortet måtte de se til å få lagt ned, slik at de gikk an å få seg hyttetomter der. Fortet er nedlagt, men hvorvidt det er politikere eller Smiths venner som får hytter der ute vites ikke. Slik gikk det også til slutt. - Nedleggelsen av Kystartilleriet gjorde jo karriereplanene våre annerledes enn det vi først hadde sett for oss. Om alt fortsatt som før hadde jeg nok nå vært nestkommanderende på et eller annet fort. Men endringene som har skjedd med Kystjegerkommandoen har jo vært helt nødvendig, understreker kapteinløytnanten. - Vi gamle kystartillerister er dessuten enormt tilpasningsdyktige og viser stor omstillingsvilje i vår nye marine, samt at vi har vært en del av Sjøforsvaret i mange år og derfor definerer oss som marineoffiserer. Jeg liker å få litt sjøsprut i ansiktet, og sånn sett har jeg nå den perfekte jobben i NoTG-staben.

Kapteinløytnanten har ikke hatt noen bråhast med å få flere striper på skuldrene. - Det aller viktigste for meg er å være i en jobb jeg trives i. Ved å stige for raskt, man kan gå glipp av mange spennende jobber. Derfor gikk hun da også syv år som løytnant bare for å få med seg mest mulig. - Jeg var midlertidig kapteinløytnant da jeg fikk jobben i Kfor og valgte å gå ned i grad for å kunne reise til Balkan. Utenlandsoppholdet var noe hun alltid hadde hatt lyst til. - Jeg hadde lenge tenkt at det hadde vært spennende å delta i et internasjonalt oppdrag og da jeg vinteren 2002 så en stilling lyst ut for andre gang til Telemark Bataljon så måtte jeg bare søke. Tre uker etter var hun på på Heistadmoen og skulle til Balkan med Infanteribataljonen. - Det var en forholdsvis stille og rolig periode jeg var der, men arbeidet var allikevel utfordrende og givende. Det første halve året jobbet hun i Telemark Bataljon like utenfor

Pristina. Det neste halvåret var hun tilsatt i den norske kontingentsjefens stab utenfor Skopje i Makedonia. - Det var spennende å jobbe i Hæren og ikke minst i en multinasjonal brigade. Uansett forskjeller mellom grenene så er det mye den samme mennesketypen i hele Forsvaret, slår hun fast.

Hva som kommer til å skje videre fremover har ikke kapteinløytnanten tenkt så mye på. - Jeg har ingen hast med veien

videre, jeg får se hva som dukker opp. Det hadde vært spennende å fått et utenlandsopphold til, men denne gangen kanskje med Marinen. - Akkurat nå ser jeg mest frem til ferie med venner og familie, alt som skjer etter det tar jeg som det kommer. Kapteinløytnanten avslutter med å sende en hilsen til alle kollegaer og venner med håp om en avslappende ferie for alle. - Vi ses sier hun, blunker lurt og forlater I Marinens utsendte i den bråkete kantina på Haakonvern.

PÅ STEDET SMIL

Send inn bilder!

Nå kan du delta i **I Marinens fotokonkurranse**. Hver måned trekker redaksjonen til fem heldige vinnere som får tilsendt **I Marinens** t-skjorte.

De beste bildene kommer på trykk i **I Marinen**. Bildet bør være typisk for aktiviteten til avdelingene i Marinen den siste tiden. Mot slutten av året blir "Årets bilde" kåret. Vinneren der får en fin overraskelse. Bildene bør være høyoppløselige. Redaksjonen forbeholder seg retten til å arkivere og bruke bildene ved behov, mot kreditering av fotografen.

Send inn marinebildet, ditt og fartøyet/avdelingens navn til

redaksjonen@marinen.no

- Dette bildet ble tatt i uke 24 - 2004 da jeg var på tokt med KNM Hitra i forbindelse med Sjøvettsseilasen. Vi var på vei fra Bergen til Stord da vi passerte denne ubåten, forteller kvartermesteraspirant Kristin Olsen, instruktør på rekruttskolen.

Kvinnene hyllet Nansen. KNM Fridtjof Nansen hadde kvinnelig gudmor, men også flere andre marinekvinner i både uniform og bunad var med under dåpsseremonien i begynnelsen av juni. Fra venstre konsulent Vibeke Carlsen, kapteinløytnant Gerd Anne Tetlie, sekretær Mona Espeland, kapteinløytnant Michelle Williams Hovda, førstesekretær Gry Norevik og løytnant Kari Anne Mjøs

- Bildet av KNM Fridtjof Nansen ble tatt i El Ferrol dagen etter sjøsettingen, sier kapteinløytnant Inge Selje, som er operasjonsbestyrer på den nye fregatten.

www.mارينen.no

Holder deg oppdatert

Åpnet nyoppusset skole

HAAKONSVERN: Tirsdag 8. juni ble Dykker- og froskemannskolen på Haakonsværn gjenåpnet etter et år med oppussing. Det har tatt ett år å pusse opp skolen, og kostnadene har kommet på rundt 30 millioner. Skolebygget har opplevd en total renovering, kun de utvendig betongen står igjen. Og det er mye nytt å finne; skolen har blant annet fått nytt pumpeanlegg, flere klasserom og kontor og garderober. Til tross for langvarig byggeaktivitet har det i følge sjefen for skolen, kommandørkaptein Dagfinn Blehr, ikke gått ut over utdanningen ved skolen.

SMS sine prisoppgaver for 2004

Sjømilitære Samfund minner om at 1. september går fristen for å levere inn til artikler til deres årlige prisoppgave. Den beste oppgaven får gullmedalje og 15 000 kroner. Oppgaven skal ikke overstige 15 sider. Komiteen legger vekt på faglig innhold, aktuell eller varig verdi, argumentasjon, originalitet og språkbruken. Oppgaven sendes til Sjømilitære Samfund, Hetleviktopen 6, 5173 Loddefjord.

Seiler på sommertokt

LAKSEVÅG: Sjøkrigsskolen skal også i sommer på tokt med "Statsraad Lehmkuhl". Målet er å forberede førsteårskadettene best mulig til neste hektiske skoleår. Det er i hovedsak kadetter fra første klasse som deltar, og hele toktet vil vare i omtrent to og en halv uke. - Målet med denne øvelsen er å forberede kadettene til neste skoleår, forteller Øyvind Tengesdal, presseansvarlig kadett. På seilasen skal kadettene delta på regatta og nordisk kadettmesterskap i Stavanger.

Livbåt under vann

Norge er med på et tre-landssamarbeid som vil øke sikkerheten for personell om bord i undervannsbåter ved anskaffelse av en undervannslivbåt. Redningssystemet, som Norge, Storbritannia og Frankrike samarbeider om, vil ha en reaksjonstid på 72 timer over hele verden og kunne redde ut 15 personer i hvert løft ned til 600 meter. Systemet leveres av Rolls-Royce og har en kostnadsramme på 1260 millioner kroner.

Denne utgiften skal deles mellom de tre respektive landene. - Det å ikke være med på å ha et slikt system tilgjengelig, er moralsk uforsvarlig, sier kommandørkaptein Arne J. Pettersen.

Suksessfull skarpskyting

I perioden 1. til 7. juni gjennomførte Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO) en suksessfull skarpskyting der Hellfire-missilet ble skutt fra Stridsbåt 90. Missilet viste seg å være god for fremtidig bruk. Prøveskytingen gikk ut på å demonstrere mulighetene til å modifisere et våpensystem for å kunne møte fremtidens utfordringer. Dersom Marinen får muligheten til å utstyre fartøy med denne typen teknologi, vil kystjegerne få raskere reaksjonsevne og derved større overlevingssevne. Systemet vil være et bidrag i Forsvarets satsing på ISTAR-kapasiteter (Intelligence Surveilans Target Aquisition and Reconnaissance) som går ut på å etablere bilde og få kontroll i det kystnære operasjonsområdet hvor sjø og land møtes, på tvers av forsvarsgrener.

Les mer om artiklene på internettet

Mellom oss:

Når Systemansvarlig blir Fraværsassistent

Det er definitivt sommer. Jeg er i feriestemning og alt går liksom litt seinere, selv om det enda er noen dager til jeg kan flytte Fraværsassistenten på Outlooken et hakk ned fra "jeg er på kontorer" til "jeg er ikke på kontoret". Først da er det ferie for alvor. Om det da er noen som ikke er på ferie i Forsvaret og som attpå til skulle tenke på å skrive meg en beskjed, så vil de i hver fall få beskjed hvor jeg er.

Det rare er, og i motsetning til det man skulle tro, så er man mindre rede til å møte utforutsette hendelser nå, sånn rett før ferien, enn ellers i året. Slik har i alle fall jeg det.

For før jeg rekker å flytte på fraværsassistenten, så kommer Outlooken meg i forkjøpet. Det begynner med en beskjed. Ikke en sånn koselig beskjed fra noen som forteller at nå går de på ferie, eller at det planlagte møte avlyses og at vi snakkes til høsten, nei da derimot er

det fra han der Systemansvarlig. "Postboksen overskrider en eller flere størrelsesbegrensninger. Størrelsen er nå 277014 kB. I begynnelsen så bare overser jeg det. Så plinger meldingene inn tettere og tettere. Enda er det dager igjen til ferie. Jeg som selv synes jeg takler både det ene og av både stress og mas rimelig bra veit ikke hva jeg skal gjøre, og i alle fall ikke hvor jeg skal sende noen meldinger heller. Systemansvarlig har bestemt seg for at det er meg han liker aller best og bare dynger meg ned beskjeder om overskridelser. Det er da jeg tar en handlekraftig beslutning, går til Fraværsassistenten, bruker mine siste kB til å flytte meg ut av kontoret, stenger maskinen og slukker lyset. Systemansvarlig har sendt meg på ferie. Vi snakkes til høsten!

Katrine

Feiret kystvaktbasen med stil

SORTLAND: 18. til 20. juni feiret Kystvaktens hovedbase i nord sitt 20-årsjubileum. Jubileet ble markert med stil og aktivitetene var mange.

- Det ble så vellykket som vi håpet på, sier en fornøyd sjef for kystvaktbasen på Sortland, kommandørkaptein Steve Olsen. I løpet av helgen kunne han by på blant annet kjøring av Kystvaktens lettåter, anti-terror-demonstrasjon av Sjøheimevernet, helikopterdemonstrasjon, og åpent skip med mat og drikke til samtlige besøkende.

Og det kan svare seg å engasjere seg i Kystvakten. Tidligere i vår foreslo Astrid Aronsen fra Harstad at navnet på det nye kystvaktfartøyet som er under bygging burde få nettopp navnet KV "Harstad". Forslaget førte til førstepremien i Kystvaktens navnekonkurranse og en drømmedag for henne og familien.

- En utrolig spennende dag, fortalte hun like før take-off med helikopter om lørdagsmorgenen.

- Jeg har aldri flydd med helikopter før, og det at vi skal på KV Nordkapp er ekstra fint, for der har sønnen vår tjenestegjort tidligere, strålte hun.

Astrid Aronsen var den heldige vinneren av Kystvaktens navnekonkurranse, og vant en flytur med kaptein Geir Eilertsen.

HVA SKAL DU GJØRE ETTER SJØKRIGSSKOLEN?

Camilla Ianke,
sisteårskadett

- Dette var både mitt første og siste år. Jeg tok grunnkurset. Nå skal jeg bli idrettsoffiser i Kysteskadren. Det blir fint å få jobbe med det jeg er utdannet i.

Anders Kristensen,
sisteårskadett

- Det har vært et bra og lærerikt år, spesielt taktet med Statsråd Lehmkühl var en stor opplevelse. Nå skal jeg på fregatt og arbeide som intendant.

Christian Erstad,
sisteårskadett

- Jeg skal på MTB til høsten av. Hvilket fartøy jeg havner på vet jeg ikke ennå. Jeg tjenestegjorde på den type båt tidligere, så jeg er meget fornøyd.

Torbjørn Faksen,
sisteårskadett

- Året har vært meget bra, sånn totalsett. Det vil alltid være noe man ikke er helt enig i. Nå skal jeg tjenestegjøre på KV Svalbard, samme båt som jeg var på tidligere. Det er jeg godt fornøyd med.

Lars Andre Flaten

INSPIERTE MARINEFARTØYER:

KV Ålesund kom best ut

At Marinens fartøyer er trange og byr på lite privatliv er en kjent sak.

Men testen i Marinen gjorde i samarbeid med to av Marinens hovedtillitsvalgte, viste at de aller fleste prøver å gjøre det beste ut av det. Kystvaktens KV Ålesund kom til slutt best ut.

 Torgeir Ekeland
[tekeland@mil.no]

- I og med at det er vanskelig å "kåre" den beste lugaren, og da sammenligne en ubåt med blant andre kystvaktfartøyer, har vi måttet fokusere på velferdstilbudene og ellers

hvordan befalet tilrettelegger voksenopplæring og fysisk fostring for de menige mannskapene, forklarer hovedtillitsvalgt for Kysteskadren og tidligere ubåtmann, Steinar Strand Hansen.

- Og "en har det ikke bedre enn hva man selv gjør det til" har en klok mann en gang sagt. Det er i de fleste tilfeller veldig sant. I hvert fall hvis du tjenestegjør på marinefartøyer. Så med aktive velferdsoffiserer, samt godvilje fra mannskapene, klarer de aller fleste besetningene å skape en flott atmosfære om bord, understreker han.

I forhold til Kysteskadrens fartøyer er Kystvakten havets voktere og "alltid tilstede". Derfor stiller det litt andre krav i forhold til fysisk fostring, velferd og voksenopplæringsmuligheter for de menige mannskapene. I og med at Kystvakten seiler mesteparten av tiden, og er i utgangspunktet kun til kai

TIPS Torgeir

Om det du som vernepliktig eller ung befal er opptatt av!

Send e-post til tekeland@mil.no,
eller ring på
tlf. 55 50 49 23

Steinar Strand Hansen og Eirik Bell er hovedtillitsvalgte for henholdsvis Kysteskadren og Kystvakten.

ett og et halvt døgn hver tredje uke, er det vanskelig å få gjennomført for eksempel kurs på voksenopplæringen for de menige. Når det gjelder pluss og minus-sider på de av Kystvaktens fartøyer vi besøkte er de alle tilnærmet like.

Hauk-klasse MTB

- Den første uken var det trangt her, men så blir man fort vant til det. Slik karakteriserer utskrevet menig Arild Gabrielsen førsteinntrykket sitt etter at han startet verneplikten sin på missiltorpedobåt. Og trangt er det. Banjeren huser opp til 13 vernepliktige, og på dagtid blir den brukt som oppholdsrom med tv og DVD-spiller. Voksenopplæringsrutinene er ikke særlig å skryte av. "Det er visstnok en voksenopplæringskontakt på skvadronen, men..." er kommentarene vi fikk fra de vernepliktige vi snakket med. - Vi har rett og slett ikke tid til voksenopplæring, sier de. De påstår også at det heller ikke blir mye tid til fysisk trening, men at de samles for å få gjennomført treningsøkter så ofte som mulig.

- ⊖ Vi fikk inntrykk av lite opplysninger om voksenopplæringen.
- + Actionfylt tjeneste med fart og spenning.

Ula-klasse ubåt

De desidert trangeste fartøyene er nærmest fryktet for akkurat å være det. Men det er slett ikke til hinder for mannskapene om bord. Det er ikke nok sengeplass til alle om bord, så mannskapet må dele. Det er ikke så mye velferdsmuligheter en kan ha, men vi merker ingen klaging over det. Så sies det jo også at det er spesielle folk som trives på ubåt. Besetningen er flinke og villige til å dra i gang felles fysisk fostring, og når de ligger i uthavn er de spesielt innstilt på å dra i gang mer eller mindre sosiale arrangementer på tvers av rang, og drar ut som en stor gjeng. Bra! Voksenopplæringen benyttes i hovedsak når fartøyet har stilleligge over lengre tid, og det har vært avviklet eksamen under vann, så ingenting er umulig.

- ⊖ Det alle vet, også når de søker seg til ubåt, det er fryktelig liten plass.
- + Man får tilgjengelig en veldig spesiell og spennende tjeneste.

Oslo-klasse fregatt

De tre gjenværende fregattene er kjent for å ha det meget trangt om bord. Men tilgjengelig blir det jo sosialt. Kanskje til tider for sosialt for enkelte, uten at det egentlig blir noe problem. De vernepliktige ser ut til absolutt å gjøre det beste ut av situasjonene, og trivselen er upåklagelig. Fysisk fostring blir problematisk når fartøyet er ute og seiler, dermed samles mannskapet til treningsøkter når de ligger til kai. Det blir lagt voksenopplæring for de menige mannskapene, og vi hørte ingen historier om ledelse som har slått seg vrang fordi en menig har eksamen. Det er også høy fokus på trivsel og det settes få stoppere for velferdsarrangementer. KNM Trondheim var blant annet på teambildingsstur i februar, noe som sier litt.

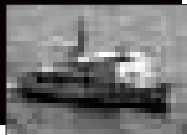
- ⊖ Det er nesten for mange personer om bord, og plass for seg selv finnes nærmest ikke.
- + Veldig sosialt og veldig opplevelsesrikt.

KNM Horten

Kysteskadrens største fartøy, opplæringsfartøyet KNM Horten. Om bord finnes mannskapet til den nye fregatten KNM Fridtjof Nansen, og er ombygget etter de behovene. Fartøyet har blant annet satt inn en resepsjon og bygget et konferanserom (som brukes som kino på kveldstid). Fartøyet var under flere utbedringer når vi besøkte dem, og ideene var gode. Et "medierom" var i planene, med tv-spill og videospiller. KNM Horten scorer generelt høyt på velferd og voksenopplæring, og skiller blant annet med en ukens hyttetur for hele besetningen. Får håpe det ikke var et engangstilfelle. Og voksenopplæringspermen blir stadig oppdatert. Så til slutt, for å skryte blar tillitsvalgte på KNM Horten, Vegard Litangen, fram det provisoriske boblebadet på akterdekk.

- ⊖ Det er veldig lite seiling på fartøyet som for tiden brukes som opplæringsplattform for mannskapet til den nye fregatten, KNM Fridtjof Nansen.
- + Legger godt til rette for de vernepliktiges velferd

Minerydderfartøyer

I skvadronen som huser både minesveipere og minejaktfartøyer av Alta- og Oksøy-klassen, besøkte vi minejaktfartøyet KNM Måløy, som nylig har kommet tilbake fra utenlandsopphold. Kysteskadrens nyeste fartøyer lukter nesten nye. Meniglugarene, med plass til seks er noe trange, men tar det igjen i komfort. Messen er romslig og det er egen mannskapssalong med sofa, stoler og tv. Det er svært fint om bord. Velferdsmessig er befallet flinke til å dra i gang bingo eller lignende når de er ute og seiler. - Det har blitt et veldig godt miljø ombord, forteller utskrevet ledende menig Kjetil Marken, som viser oss rundt. Når det blir så mye seiling som det har vært for oss, blir det et tettere miljø, forklarer han.

- ⊖ Flere av fartøyene ligger mye til kai, og de fleste savner mer seiling.
- + Nye og veldig komfortable lugarer, som gir mulighet for mye personlig preg.

Nordkappklassen

Kystvaktsskipene KV Nordkapp, KV Senja og KV Andenes er tre av Marinens store stolte fartøyer. Vi besøkte KV Nordkapp som seiler i nordområdene. Mannskapet viste fram bibliotek, treningsrom, verksted/hobbyrom, røyk- og ikke røykesalong, tomannslugarer med skrivepult på hver lugar, badstue og solarium. Men så er vel det alt fartøyet kan skilte med av velferdstilbud for de menige, i og med at fartøyet omtrent seiler hele tiden. Helhetlig er KV Nordkapp et veldig flott fartøy, og de vernepliktige vi snakket med virket alle veldig fornøyd. - Det føles ikke som om jeg driver dank i ett år, jeg føler jeg virkelig gjør noe viktig, sier UM Lars Faye Ree og forteller at på lørdagene hender det at de slutter klokken fire, og får sove fram til lunsj på søndager.

- ⊖ Lange tokt, og liten mulighet for voksenopplæring.
- + Fine lugarer og gode velferds- og treningsmuligheter.

KV Eigun

Overrasket alle tre i panelet. KV Eigun er en ombygget tråler og leid inn til Forsvaret på fem års kontrakt. Generelt veldig fin innvendig, og matroslærlingen Eirik Fønstelien viser oss flotte tomannslugarer med vask og en liten sofa-krok, et riktig så bra og vel brukt treningsrom og et svært provisorisk og trangt tv-spillrom. Messa er hjemmekoselig og byssa ser nærmest ut som et hyttekjøkken. Av andre velferdsarrangementer får de vernepliktige lov til å delta på julebordet som arrangeres, og Fønstelien forteller også at vernepliktige som har tatt videregående opplæring har fått tid til å lese, og at befallet er flinke til å legge det meste til rette.

- ⊖ Lange tokt, og liten mulighet for voksenopplæring.
- + Fine lugarer og gode velferds- og treningsmuligheter.

KV Ålesund

"Testens" desidert flotteste lugarer finner vi på KV Ålesund, med blant annet innebygd lydanlegg på hver lugar. To og to bor på hver lugar, og to og to lugarer deler bad. Det er til og med muligheter for tv på lugarene. Befal og menigmannskap spiser og oppholder seg i samme messe, noe vi i panelet ser på som en veldig positiv ting. Samholdet og den gjensidige respekten økes. Velferdsoffiser Eilif Joy forteller at de ofte samles i messa til felles hygge. - Jeg får mange forespørslers om velferden, og så lenge det lar seg gjøre prøver vi å få det til, forteller han, og nevner eksempelvis fartøyet egen tippeskupong. Det legges opp til voksenopplæring, men Joy legger til at de menige har tre uker fri etter seks ukers seiling, og at voksenopplæring helst benyttes i det tidsrommet.

- ⊖ Lange tokt, og liten mulighet for voksenopplæring.
- + Fine lugarer og gode velferds- og treningsmuligheter.

KV Svalbard (over telefon)

Velferdsoffiser, fenrik Magne Hovland, forteller om gode rutiner, spesielt innen velferdsarrangementer. Hver lørdag arrangeres det små og store arrangementer for besetningen. En lørdag hvert tokt er det et stort arrangement som det legges mye planlegging bak. Tidligere har det vært blant annet egen Idolkonkurranse og matkonkurranser. Bingo er også her overraskende populært. Idrett og trening lar seg gjennomføre i et "kondisrom", et styrkerom og en hangar som ved ledige stunder brukes som idrettshall. I hangaren sendes også blant annet fotballkamper på storskjerm for de skuelystne. Voksenopplæring må utnyttes i de tre ukene de vernepliktige har fri mellom hvert tokt. Hovland melder også, over telefon, om god stemning om bord, og at de vernepliktige er meget fornøyd. - Alle forhold ligger til rette for et bra opphold, ikke minst maten er fantastisk, skyter han inn. Vi fikk ikke mulighet til å besøke KV Svalbard denne gang, men har fått et inntrykk av at Marinens nyeste fartøy er et populært fartøy å tjenestegjøre på.

- ⊖ Lange tokt, og liten mulighet for voksenopplæring.
- + Fine lugarer og gode velferds- og treningsmuligheter.

PILOTTEST VISTE OPPSIKTSVEKKJANDE RESULTAT

I vår har miljøet kring fysisk i Marinen utforska nye treningsmetodar som skal gi meir relevant trening i høve til teneste på marinefartøy og i Kystjegerkommandoen. No håpar Sigbjørn Innselset at metodane vert innført i heile Marinen.

 Vidar Hope
[vhope@mil.no]

Orlogskapteinen gjennomførte tidlegare i vår ein omfattande uthaldstest om bord på fregatten KNM Bergen. Med god hjelp frå Alex Wisnes i Olympiatoppen sette dei opp ein test som skulle erstatte 3000-meteren og i staden gjenspeile arbeidskravet om bord. Testdeltakarane var representert frå maskindetaljen om bord og befalsevarar frå Skole for fysisk fostring.

Testen gjekk ut på at deltakarane skulle gjere sine faste oppgåver i ein simulert havari-situasjon. Dette innebar blant anna bering av ei 75 kilo tung dukke, få på seg overlevingsdrakt raskast mogleg og å symje med dukka i armen i kaldt vatn. Hjartefrekvensen blei registrert kontinuerleg gjennom heile testen. - Dei fysiologiske målingane bestod også av måling av maksimalt oksygenopptak. Data blei brukt til å konstruere ein

laktatprofil og til å bestemme anaerob terskel, seier Innselset som samanlikna resultatata med 3000-metertesten. - Det ser ut som om testen motiverar til maksimal innsats, sjølv om personen er relativt utrena, noko som ikkje er erfart med omsyn til 3000-meteren, forklarar han.

Fysiolog Alex Wisnes er samd med idrettsoffiseren.

- Testen set store krav til uthald med same belastning som ved 3000-meter løp, samstundes som den set store krav til fysisk styrke, fortel han. - Dei som spring fortast på 3000-meteren gjorde dårlegast resultat om bord, tilføyer Innselset som meiner at dette stadfestar bodskapen om at Marinen må trene annleis.

- Eg meiner at dersom ein ikkje har fysisk ytevne på eit høgt nivå, så bør ein heller ikkje ha teneste på fartøy, seier sjefen for Sjøforsvarets skoler, flaggkommandør Atle Karlsvik. - Og det er viktig at dei operative avdelingane kan relatere treninga mot tenesta. Det vil også vera ein god motivasjonsfaktor, legg han til.

Skole for fysisk fostring har også gjennomført testar for landavdelingane.

- Me har samarbeida godt med Kystjegerkommandoen og Stridsskolen for Kystartilleriet. Dei er med på tanken og vil fortsette å teste ut nye metodar, forklarar Innselset.

Men det er mellombels usikker når Marinen eventuelt kan ta i bruk nye testar for fullt.

- Kadettane på Sjøkrigsskolen kjem til å merke dette først. Me vil ta bort nokre av dei øvingane som me meiner ikkje er relevante nok, og me håper å få dette innført også på rekruttskulen og befalsskulen, seier Innselset. - Dette vil bli eit supplement til forsvarssjefen sitt krav til fysisk form, tilføyer Karlsvik.

Bjørn Sverre Hjellødegård testet den omfattende løypen før orlogskaptein Sigbjørn Innselset tok blodprøve.